

คุ่มีอ
การปฏิบัติศาสนาพิธิ

กรมการศาสนา
กระทรวงวัฒนธรรม
www.dra.go.th

ស្ថាមីន
ការប្រើបច្ចុប្បន្ន

ក្រសួង
ក្រសួងវឌ្ឍន៍
(ខោមីន-ខាយ)

คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธี

พิมพ์ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐	จำนวน ๕๕,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒/๒๕๕๑	จำนวน ๒๕,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒	จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม
ผู้จัดพิมพ์	กรรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
ISBN	978-974-9536-26-1

ที่ปรึกษา

๑. นายสอด แดงอียด	อธิบดีกรมการศาสนา
๒. นายปกรณ์ ตันสกุล	รองอธิบดีกรมการศาสนา
๓. นายอาทิตย์ พูนทรัตน์ ศรี	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
๔. นายพิลิ๊ว เวริญสุข	ผู้อำนวยการกองศาสนาปั้มก์
๕. นางสาววัคคลุ่งภารกุล จิปิพ	เลขานุการกรมการศาสนา

คณะกรรมการ : กองศาสนาปั้มก'

๑. นายสุวรรณ กลินพงษ์	๒. นายชวัลิต ศิริกิริเมธ์
๓. นายสมชาย เกื้อกูล	๔. นางวันดี จันทร์ประดิษฐ์
๕. นายจำลอง องไชย	๖. นายวัชรวิทย์ ศิริวัฒน์
๗. นายศุภลักษณ์ วิเศษลึงห์	๘. นายแฉลงภารណี วงศ์สวัสดิ์
๙. นายประยงค์ พรหมพงษ์	๑๐. นายสุพรหม ลวัสดีเมือง
๑๑. นายสมควร บุญมี	๑๒. นายอุทาณ เบ็มีด
๑๓. นางสาวสุมามล ปราษณ์นภาตัน	๑๔. นางปัลลันธินี มะลิทอง
๑๕. นางสุจิรา ศิริเลข	๑๖. นายวรเชชา ทองชوانา
๑๗. นายปิยะวัฒน์ วงศ์เจริญ	๑๘. นายปกรณ์ ศรแสลง
๑๙. นายโอลี ราชภูรีเรือง	๒๐. นางสาวเรณู รัตนชัยเดชา
๒๑. นายนพลัสร้า ไชยทอง	๒๒. นายวิชาญ แฟกกลาง
๒๓. นายเฉลิมชัย ดงจันทร์	

ออกแบบปก/รูปเล่ม

นาย Yingyuth Sengkanikuntr กรรมคิลปกร กระทรวงวัฒนธรรม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

๗๗ ถนนนงนุงวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทร. ๐-๒๕๕๑-๔๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๕๗-๕๑๐๑

นายโชคดี ออสุวรรณ พิมพ์โดย โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๒

ਮੰਗ੍ਲ

ศาสนพิธี หมายถึง พิธีการทางศาสนา จะต้องถือปฏิบัติอย่างถูกต้องด้วยวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อให้เข้าถึงสาระของพระศาสนา และ ๒) เพื่อรักษาขนธรรมเนียม ประเพณีที่มีมาแต่โบราณกาล การที่จะปฏิบัติศาสนพิธีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจำเป็นจะต้องมีคู่มือสำหรับปฏิบัติกรรมการศาสนา จึงได้จัดพิมพ์ “คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธี” เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ และเผยแพร่ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นคู่มือสำหรับฝึกอบรมผู้ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งเรียกว่า “ศาสนพิธีกร” ปัจจุบันมีผู้ที่ได้ผ่านการฝึกอบรมเป็นศาสนพิธีกรแล้วส่วนหนึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศแต่ก็ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากงานศาสนพิธีทั้งพิธีราษฎร์และพิธีหลวง (ราชพิธี) มีอยู่ทุกพื้นที่ จึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้มีศาสนพิธีกรเพิ่มขึ้น กรรมการศาสนา จึงได้จัดพิมพ์ “คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธี” ขึ้น เป็นครั้งที่ ๓ เพื่อใช้ในการฝึกอบรมและเป็นคู่มือในการปฏิบัติศาสนพิธี

เนื้อหาในคู่มือการปฏิบัติศาสตร์พิธีเลิ่มนี้ ประกอบด้วย หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนการปฏิบัติศาสตร์พิธี การเตรียมการ การจัดตั้งหมู่บูชา และการปฏิบัติงานในพิธีต่าง ๆ ซึ่งเรื่องเหล่านี้ศาสตร์พิธีกรรมเป็นต้องมีความรู้และปฏิบัติให้ถูกต้อง ประโยชน์ที่ได้รับนอกจากจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ ตั้งกล่าวข้างต้นแล้วยังจะทำให้การปฏิบัติศาสตร์พิธีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

กรรมการศาสนาหวังว่า “คู่มือการปฏิบัติศาสานพิธี” เล่มนี้จะอำนวยประโยชน์แก่ผู้ประสูตฯ ที่ศึกษาหาความรู้และนำไปปฏิบัติต่อไปโดยทั่วถ้วน

(นายสุก แคงเจิร์ย์)

อกิจการนักศึกษา

សារចំណាំ

អ្នក

គំនាំ

ប្រវត្តិកម្មសាស្ត្រពេទ្យ

១

គ្មានការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន

៥

ការពេញលេញ

៥'

❖ ការពេញលេញការរំលែករំលែក

១០

❖ ការពេញលេញការរំលែករំលែក

២៨

❖ ការពេញលេញការរំលែករំលែក

៣១

ការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន

៣៤

❖ ការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្នក្នុងការបង្កើតរំភេទ

៤៣

❖ ការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្នបុណ្ណោះ

៤៣

❖ ការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្នទានក្នុងការបង្កើតរំភេទ

៦៦

រាជរដ្ឋបាល

១០៧

ប្រចាំឆ្នាំក្រោមធម្មតាយិដ្ឋាស

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลก มุ่งเน้นการวิวัฒน์ “ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความมั่นคงอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว และกรา旺ของทั้งด้านวัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

พระราชทานแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”

แก้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ទំនើប្រព័ន្ធប្រជាជាតិ

๔ ป หลักในการตรวจสอบ

ไปร่องใส

การปฏิบัติงานด้วยความสุจริต เที่ยงตรง พร้อมรับการตรวจสอบ ในทุกรอบวนการ มีความเข้มแข็งและสร้างเกราะกำบังให้ตนเอง เพื่อยืนหยัดต่อสู้กับการทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกรอบนี้

เป็นธรรม

การปฏิบัติด้วยความเสมอภาค เพื่อสร้างความอุ่นใจเป็นที่พึ่ง ให้แก่ประชาชน รวมถึงการหลีกเลี่ยงและต่อต้านสิ่งไม่ดีทั้งปวง เพื่อรักษาความชอบธรรมในสังคม

ประหยัด

การใช้จ่ายอย่างพอตัว ไม่สร้างหนี้สินเกินความจำเป็น รู้จักอุดออมและแบ่งปัน ไม่ทะเยอทะยานฟุ้งเฟ้อเกินตัว มีภูมิคุ้มกัน ทางเศรษฐกิจที่ดีทั้งกับทรัพย์สินของทางราชการและทรัพย์สินส่วนตัว

ประสิทธิภาพ

การปฏิบัติงานที่คำนึงถึงผลลัพธ์ของงานโดยมีประโยชน์สุข ของประชาชนและการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนเป็นหลักชัย

ค ร ร ค อง ก ร ง ป ร ว ป ต ต ร ค ล น พ ร ช

៥ ៥ ឥត្តិចានក្រោមទំន

ពៀងពនເេយ

ការពៀងពនເេយដើម្បីបញ្ជូន គរាមវីរុ គរាមសាមរាល ដើម្បីជាផ្ទាល់
ផ្លាស់ប្តូរភាពរបស់គឺជាធិវិត និងគីឡូកាយដែលបានបញ្ជូនឱ្យ
ការពៀងពនເេយខាងក្រោមទំន ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីជាបន្ទាល់
គរាមសាមរាល សមរាលនេះ និងគីឡូកាយដែលបានបញ្ជូនឱ្យជាបន្ទាល់
ប្រព្រឹត្តិរាជការដើម្បីប្រសិទ្ធភាពសាមតុទី។

ផតិតិ

គរាមពួកគេមានរយៈពេលដែលបានបញ្ជូនឱ្យជាបន្ទាល់ ដើម្បីរាយការ
របស់ប្រជាធិបតេយ្យ ដើម្បីបានបញ្ជូនឱ្យជាបន្ទាល់ ដើម្បីជាបន្ទាល់
ប្រព្រឹត្តិរាជការដើម្បីប្រសិទ្ធភាពសាមតុទី។

พอเพียง

ความสมเหตุสมผล โดยพิจารณาเหตุผลให้รอบคอบ สร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเองอย่างมั่นคง ไม่ไขว้เขวไปกับสิ่งยั่วยุ มีความทายาทยานในหน้าที่การงาน และการดำรงชีวิตตามโอกาสและฐานะ แล้วหากความก้าวหน้าโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่แก่งแย่งแข่งขัน แต่เน้นการให้และแบ่งปัน เพื่อสร้างความสุขทางใจให้มากขึ้น

พอใจ

ความพอใจและภูมิใจในสถานภาพ และการดำรงชีวิตของตน ด้วยการใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและส่งงาน

คุณภาพปฏิบัติศาสตร์

គំរូការប្រើបច្ចុប្បន្ន

พิธี คือแนวทางหรือข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานที่เป็นรูปแบบ
เป็นต้นว่า งานใดสมควรจะดำเนินการอย่างไร เมื่อได้ดำเนินการ
ตามแนวทางหรือข้อเสนอแนะนั้นแล้ว งานเหล่านั้นจะดำเนินไปด้วย
ความราบรื่น รวดเร็ว เรียบง่าย ถูกต้องตามขั้นบธรรมเนียมประเพณี
สำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมายของงาน ไม่ขัดข้องหรือวุ่นวาย พิธี
เป็นวัฒนธรรมประเพณีของชาติ เป็นวิถีชีวิตร่องรอยของชน ในแต่ละ
สังคมจะมีพิธีการที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตามความเชื่อของคนในสังคมนั้นๆ
ด้วยเหตุนี้ พิธีจึงมีรูปแบบการปฏิบัติหลากหลาย แม้ในปัจจุบันก็มี
รูปแบบการปฏิบัติพิธีแตกออกไปตามความเห็นของแต่ละสำนัก ทำให้มี
ข้อถกเถียงกันเสมอเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้การปฏิบัติพิธีมีรูปแบบ
และแนวทางการปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน จึงได้รวมรวมแนวทางปฏิบัติพิธี
ที่เป็นแนวทางล่าง ๆ มาแสดงไว้พอเป็นข้อสังเกต

ในการจัดงานศาสตร์พิธี คือการประกอบพิธีทางศาสนา จะมีบุคคลประเภทหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องพิธี มีชื่อเรียกว่า กันหลากราช เนื่องจากเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องพิธี แต่ในที่นี้จะขอเรียก เป็น มนต์ราษฎร์ อย่างไรก็ตาม สำหรับในประเทศไทย คำว่า กันหลากราช บุคคลนี้จะเรียกว่า ศาสตราจารย์ แปลว่า ผู้ดำเนินการพิธีทางศาสนา ศาสตราจารย์นี้ มีหน้าที่ควบคุม ปฏิบัติ จัดการ ตลอดถึงให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ในการจัดพิธีการทางพราหมณ์ศาสนา ศาสตราจารย์ที่ดี จะต้องประกอบด้วย คุณสมบัติหลักประการ เป็นต้นว่า

គ្រឿងការរំភ្លើប៉ុចតានិវិធី

- ❖ มีความรอบรู้ในเรื่องศาสตร์พิธีอย่างกว้างขวาง ละเอียดลึกซึ้ง
- ❖ มีความสามารถในการปฏิบัติงาน ไม่เคอะเขิน บันงก ตกประหม่า
- ❖ มีความรอบคอบ ละเอียดถี่ถ้วนในเรื่องอุปกรณ์ และลำดับพิธี ไม่ประมาท
- ❖ มีกิริยา วาจา และมารยาทเรียบร้อย การแต่งกาย การวางแผนเหมาะสม
- ❖ มีการตัดสินใจที่ฉับไวและถูกต้อง สามารถแก้ไขข้อขัดข้อง ที่เกิดขึ้นในพิธีได้ทันการ

ศาสตร์พิธีเบื้องต้น

ศาสตร์พิธี คือพิธีทางศาสนา ในที่นี้หมายถึงศาสนาพุทธ แบ่งลักษณะ รูปแบบ ประเภทออกໄไปได้มากมาย เช่น พิธีงานมงคล พิธีงานอวมงคล พิธีงานราษฎร์ พิธีงานหลวง พิธีงานทางราชการ พิธีงานชาวบ้าน ฯลฯ หนังสือศาสตร์พิธีฉบับกรรมการศาสนา ได้รวบรวม พิธีเหล่านี้ไว้เป็น ๔ ประเภท คือ

๑. กุศลพิธี ได้แก่ พิธีที่ประกอบขึ้นเพื่อความดี เพื่อสิริมงคล เฉพาะตน เช่น พิธีอุปสมบท พิธีรักษาอุโบสถ พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกະ เป็นต้น

คู่มือการปฏิบัติศาสตร์พิธี

๒. บุญพิธี ได้แก่ พิธีที่ประกอบขึ้นเพื่อบุญกุศล และความเป็นสิริมงคลแก่ตน ครอบครัว ญาติมิตร ผู้ที่เคารพรักใคร่ นับถือ แก่สถานที่ หรือเพื่อบุคคลที่ล่วงลับได ๆ ที่ประสงค์จะอุทิศผลบุญไปให้

๓. ทานพิธี ได้แก่พิธีถวายสิ่งของต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการถวาย แก่ส่วนรวม เช่น สังฆทาน กฐินทาน หรือถวายเฉพาะบุคคล เช่น ถวายยาภิกษาราช ถวายอาหาร ถวายไทยธรรม เป็นต้น

๔. ปกิณกะพิธี ได้แก่ พิธีเบ็ดเตล็ดที่ไม่ออยู่ใน ๓ ประเภท ข้างต้น เช่น พิธพุทธาภิเบก พิธีรังคลาภิเบก พิธีวางศีลาฤกษ์ พิธียกซ่อฟ้า เป็นต้น

ในพิธีทั้ง ๔ ประเภทนี้ ถ้าจะกล่าวให้สั้นลง คงได้ ๔ ประเภท คือ งานมงคล ได้แก่ พิธีที่ประกอบเพื่อความดี ความสุข ความเจริญ บุญกุศล สิริมงคล ทั้งแก่ตน สถานที่ และผู้อื่น กับงานอวมงคล ได้แก่ พิธีที่ประกอบเพื่อถวายหรืออุทิศบุญกุศลให้ผู้อื่น รวมความว่า งานศาสนพิธีต่าง ๆ ที่จัดกันทั่ว ๆ ไปมีจุดมุ่งหมายเพียง ๔ ประการนี้เท่านั้น ศาสนาพิธิกรที่จะปฏิบัติพิธีต่าง ๆ พึงศึกษาหลักการของศาสนาพิธี ทั้ง ๔ ประเภทนั้น การจัดพิธีตั้งกล่าวมีรูปแบบการจัดเป็น ๔ ลักษณะ คือ พิธีที่ชาวบ้านจัดกันตามประเพณีนิยม การจัดลักษณะนี้ไม่มีรูปแบบ ที่แน่นอน ต่างปฏิบัติตามความเชื่อที่ลือปฏิบัติกันเล็บ ๆ มาจนเคยชิน เคยปฏิบัติตามเช่นไร ก็ปฏิบัติไปเช่นนั้น ตามแบบของวัด ตามแบบของ

หมู่บ้าน หรือของสังคมนั้น ๆ วัดหนึ่ง หมู่บ้านหนึ่ง สังคมหนึ่งก็จัดกันไปตามแบบของตน ๆ ลักษณะนี้เรียกว่า พิธีแบบชาวบ้านหรือพิธีท้องถิ่น และพิธีที่ส่วนราชการต่าง ๆ จัดขึ้น มีรูปแบบ ขั้นตอน มีกำหนดเวลา ไม่ว่าจะจัดที่ตำบล อำเภอ จังหวัดอะไร ก็จะปฏิบัติเหมือน ๆ กัน การจัดพิธีลักษณะ เช่นนี้เรียกว่า พิธีแบบทางราชการ การจัดพิธี ทั้ง ๒ ลักษณะนั้น มีลำดับขั้นตอนให้ญี่ ๆ คือ

- ❖ เตรียมการ ปฏิบัติก่อนจะจัดงานพิธี
- ❖ ปฏิบัติการ ปฏิบัติก่อนพิธีและระหว่างพิธี
- ❖ สรุปงาน ปฏิบัติหลังเสร็จพิธี

คู่มือการปฏิบัติศรัทธาพิธี

การเตรียมการ

การเตรียมการ คือ การวางแผนที่จะทำงาน ศาสสนพิธีกร จะจัดงานพิธีอย่างโดยย่างหนึ่งจะต้องวางแผนและจัดแผนไว้เป็นหมวดๆ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ หรือในการมอบหมายการปฏิบัติ และต้องวางแผนไว้ด้วยว่า ใครจะต้องทำ ทำอะไร สิ่งใดทำก่อน สิ่งใดทำทีหลัง ทำอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ใดบ้าง การเตรียมการนี้แบ่งเป็น ๗ ระยะ คือ ระยะยา ระยะกลาง และระยะสั้น ขอแสดงดังต่อไปนี้

การเตรียมการไว้คร่าว ๆ ดังนี้

❖ การเตรียมสถานที่	สถานที่ที่จะใช้จัดงาน
❖ การเตรียมอุปกรณ์	อุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในงาน
❖ การเตรียมบุคลากร	บุคคลสำคัญในงาน
❖ การเตรียมเวลา	ระยะเวลาในการจัดงาน
❖ การเตรียมกำหนดการ	รายละเอียดและขั้นตอน
ของงาน

การเตรียมการระยะยาว

การเตรียมสถานที่

สถานที่ที่จะจัดพิธีมีความสำคัญมากอย่างหนึ่ง งานพิธีต่าง ๆ จะดูโอ่อ่า สวายงาม อลังการล้วนอาศัยสถานที่อันเหมาะสม ศาสนพิธีกร เมื่อได้รับมอบหมายให้จัดงาน ต้องคำนึงถึงเรื่องสถานที่ก่อนว่าสมควรจะใช้เป็นสถานที่จัดงานหรือไม่ โดยใช้หลักการกว้าง ๆ ดังนี้

- ❖ กว้างขวาง เพียงพอแก่การรองรับผู้มาร่วมพิธี
- ❖ สะอาด ไม่มีสิ่งรบกวน ไม่สกปรก หรือมีกลิ่นเหม็น
อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่มีเสียง
อึกทึกครึกครื้ม
- ❖ สะดวก สบาย ทางเข้า-ออก ที่จอดรถ ห้องน้ำ ห้องสุขา
- ❖ เหมาะสมกับงาน เช่น งานมงคล หรืองานอวมงคล
ชั้นบนหรือชั้นล่าง

การเตรียมอุปกรณ์

ในการจัดพิธีต่าง ๆ ต้องมีอุปกรณ์ในการจัดทั้งสิ้น ศาสนพิธีกร จะต้องทราบว่า งานพิธีใด ใช้อุปกรณ์อะไร แล้วจึงจัดเตรียมอุปกรณ์เหล่านั้น ให้ถูกต้องเหมาะสมสมกับงาน และจัดเตรียมให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้ทันที อุปกรณ์ในการจัดพิธีนั้นมี ๒ ประเภท คือ

១. อุปกรณ์ทั่วไป เช่น โต๊ะหมู่บูชา กระถางธูป เชิงเทียน แจกัน กระถาง แก้วน้ำ ที่กรุดน้ำ อาสนะพระสังฆ์ หรือเครื่องรับรองอื่น ๆ ฯลฯ

២. อุปกรณ์เฉพาะพิธี เช่น สายสัญญาณ ขันน้ำมนต์ ที่พรบน้ำมนต์ สายโยง ภูษาโยง สถาบัน ธูปเทียนแพ กรวยกระหงดอกไม้ แป้งเจม ฯลฯ

อุปกรณ์ทั่วไป ประกอบด้วย

- ❖ พระพุทธธูป ขนาดพอเหมาะสมกับโต๊ะหมู่บูชา ไม่ให้ใหญ่ หรือเล็กเกินไป
- ❖ แจกัน กระถางธูป เชิงเทียน ดอกไม้ พานพุ่ม และธูปเทียนบูชา
- ❖ อาสนะสังฆ์พร้อมเครื่องบูชา เช่น พรอม เสือ ผ้าขาว และอาสนะสำหรับพระสังฆ์นั่ง
- ❖ เครื่องรับรองพระสังฆ์ เช่น ที่ตั้งพัดพร้อมพัตรรอง แก้วน้ำพร้อมน้ำร้อน น้ำเย็น กระถางเช็ดมือ กระถาง โต๊ะ ตะลุ่ม พาน ถาด ตามความจำเป็นที่ต้องใช้
- ❖ โต๊ะวางเครื่องไทยธรรม วางข้าวพระพุทธ วางอาหาร คาว-หวาน
- ❖ เชิงเทียนพร้อมเทียนนานวน เชือกนานวน สำลี ไฟแช็ก มีด หรือกรรไกรเล็ก เทปภาวไล

- ❖ เครื่องขยายเสียงพร้อมอุปกรณ์ เช่น ไมโครโฟน ขาตั้ง ตามความจำเป็นที่จะใช้
- ❖ ชุดข้าวพระพุทธ ตัวรอง ผ้าปูเตี้ย ชุดอาหารคาว-หวาน และจตุปัจจัยไทยธรรม
- ❖ ใบปารณาพร้อมซอง
- ❖ แก้วน้ำพร้อมน้ำดื่มสำหรับประธานพิธี
- ❖ ที่กรุดน้ำพร้อมน้ำ
- ❖ สีงของอื่น ๆ ที่ต้องใช้

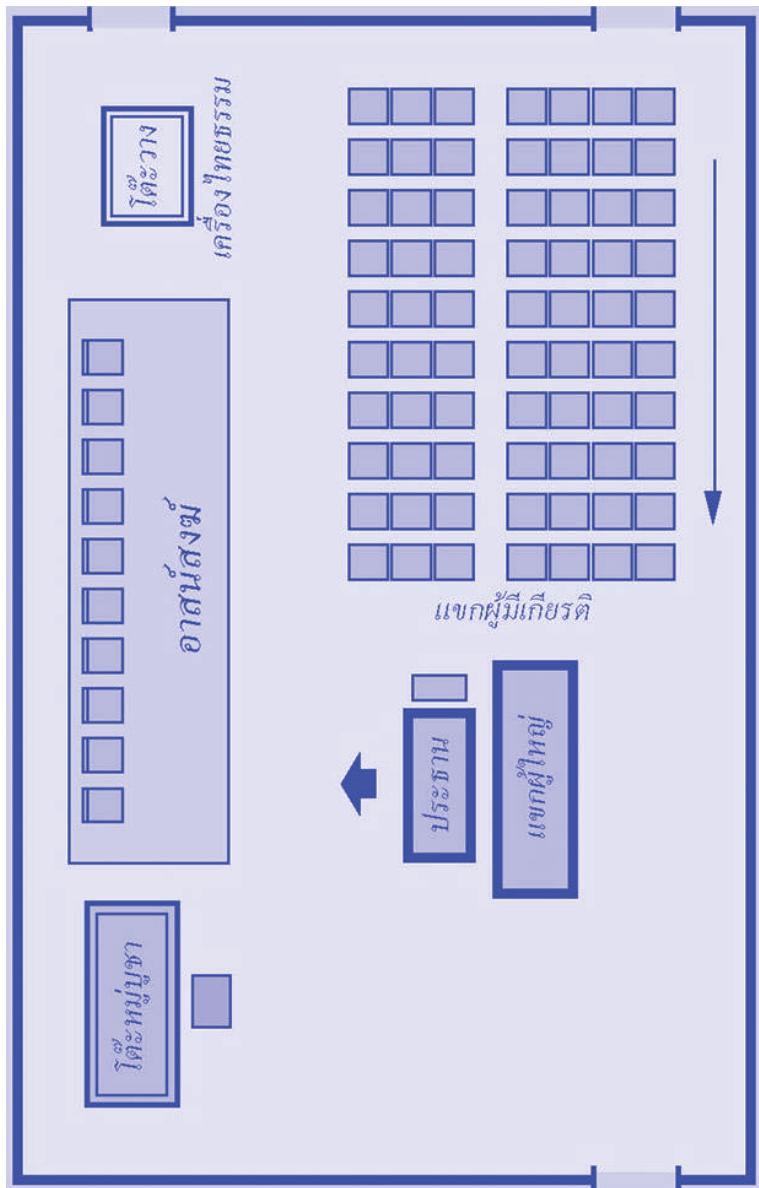
อุปกรณ์เฉพาะพิธี ประกอบด้วย

- อุปกรณ์ที่ใช้เฉพาะงานพิธีอิ่มบคล เช่น
- ❖ สายสิญญาณพร้อมพาหนะสอง ๒ ใบ
 - ❖ ขันน้ำมนต์พร้อมน้ำ และเทียนสำหรับทำน้ำมนต์ ที่พรบน้ำมนต์ และสีงอื่น ๆ ตามลักษณะงาน เช่น ทองคำเปลว แป้งเงิน ผ้าสี พวงมาลัยมงคลແడ ฯลฯ

อุปกรณ์เฉพาะงานพิธีอิ่มบคล เช่น

- ❖ สายโยง แตบทอง ภูษาโยง รองภูษาโยงพร้อมพาหนะสอง
- ❖ เครื่องหองน้อย ชูปไม้ระกำ และเทียนพร้อมตัววางแผน
- ❖ ตู้พระอภิธรรมพร้อมที่บูชา พัดรอง ๔ ตัวม สำหรับพระสวاد

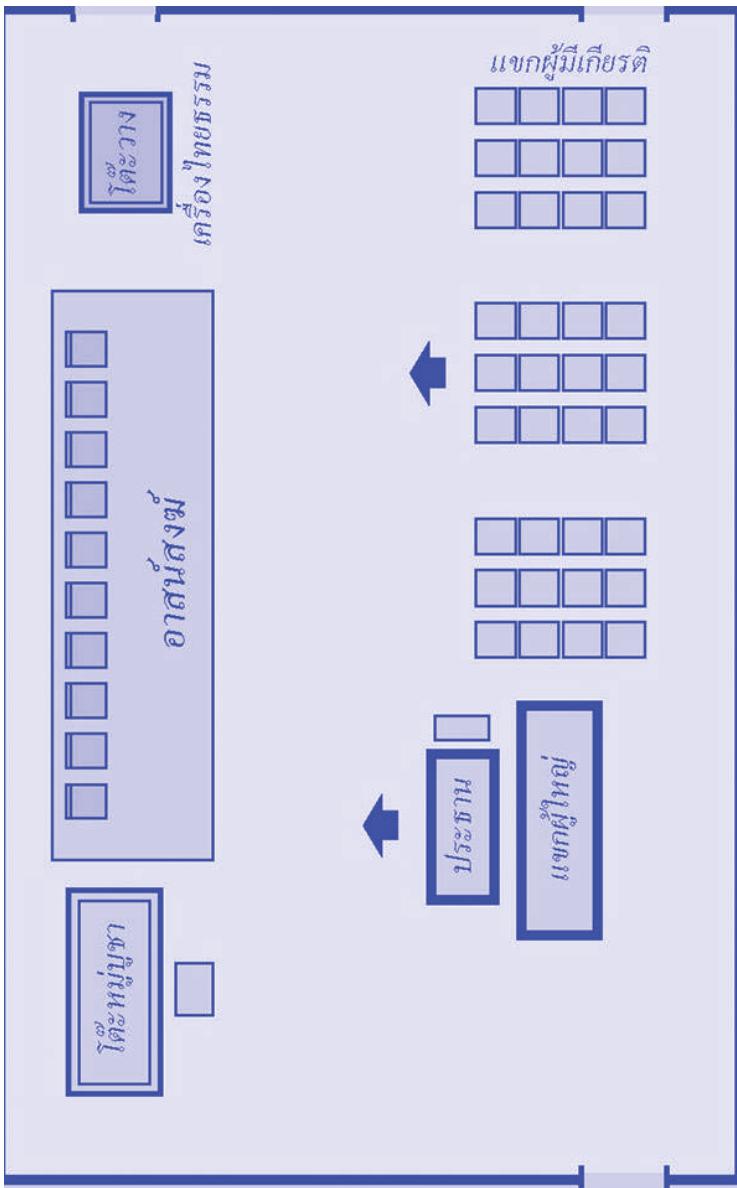

ພັກການຈັດສຕານທີ່ປານພິບ ແບບທີ່ ១

ຕຸ້ນໆອາກະບວງປົປໍຕົກຄົນພິບ

ผังการจัดสถานที่งานพิธี แบบที่ ๒

คู่มือการปฏิบัติงานพิธี

- ❖ ผ้าไตร หรือผ้าอื่นสำหรับทอดเพื่อพระสังฆ์บังสุกุล
พร้อมพานรอง ฯลฯ
- อุปกรณ์งานพิธีแสดงพระธรรมเทศนา เช่น
 - ❖ อรุณาสน์ โต๊ะรองสำหรับพระสังฆ์เช่น อารามะปูนั่ง กระถางเล็ก
กระดาษเช็ดมือ
 - ❖ คัมภีร์เทศน์พร้อมพานรอง และพัดรองสำหรับให้ศีล
 - ❖ โต๊ะวางเครื่องกันที่เทศน์พร้อมพาน โตก ตะลุ่ม
 - ❖ เชิงเทียนพร้อมเทียนสองอรรถม เครื่องทองน้อย
พร้อมเทียนและธูปไม้ระกำ ที่กราดน้ำพร้อมน้ำ
และโต๊ะวางด้านหน้าประอานพิธี
 - ❖ ไมโครโฟนสำหรับพระเทศน์ และสำหรับผู้อาราธนา
 - ❖ น้ำจันสำหรับพระเทศน์ (งานหลวงไม่ถวายน้ำบันธรมาสน์)
- อุปกรณ์งานพิธีถวายพระกฐินพระราชทาน เช่น
 - ❖ พระบรมฉายาลักษณ์พร้อมโต๊ะหมู่สำหรับประดิษฐาน
 - ❖ ตะลุ่มสำหรับวางผ้าพระกฐิน
 - ❖ เครื่องราชสักการะ (ธูปเทียนแพ กรวยดอกไม้)
 - ❖ เทป หรือซีดิเพลงสรรเสริญพระบารมี
 - ❖ พานแวนฟ้าสำหรับวางผ้าพระกฐิน พานวางเทียน
พระปัตโนกษ์พร้อมโต๊ะรอง ตั้งด้านหน้าพระสังฆ์รูปที่ ๒

การจัดตั้งหมู่บูชา

ในงานพิธีต่าง ๆ อุปกรณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ คือ ตั้งหมู่บูชา งานพิธีต่าง ๆ ที่มีการจัดตั้งหมู่บูชา ศาสนพิธีกรต้องมีความรู้และเข้าใจในการจัดตั้งหมู่บูชาไม่ว่าจะเป็นหมู่ ๔ หมู่ ๗ หมู่ ๕ หรือหมู่อื่น ๆ ซึ่งมีขนาดแตกต่างกันเป็น ๓ ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตลอดถึงสิ่งประกอบบนตั้งหมู่เหล่านั้นก็มีขนาดต่าง ๆ กัน ในพิธีใด ต้องจัดอย่างไร จะต้องใช้ตั้งหมู่บูชา และสิ่งประกอบขนาดไหน ใช้เครื่องประกอบอย่างไร ต้องดูความเหมาะสมกับสถานที่และพิธีที่จะจัด วิธีการจัดตั้งหมู่บูชาในพิธีทั่ว ๆ ไป มี ๔ ประเภท ดังนี้

๑. การจัดตั้งหมู่บูชาในพิธีสงฆ์ คือในงานพิธีมงคลหรืองานพิธีอวมงคลที่นิมนต์พระสังฆมาสาวดหรือเจริญพระพุทธมนต์ จัดแบบธรรมดा ที่จำเป็นต้องมี คือ พระพุทธรูปขนาดพอเหมาะสมกับตั้งหมู่บูชา พระพุทธรูปนี้ ใช้ได้ทุกปาง ที่นิยมกันมาก คือ ปางมารวิชัย กับปางสมาธิ ไม่นิยมนำพระเครื่องมาเป็นพระประธานที่ตั้งหมู่บูชา พระพุทธรูปประดิษฐานที่ตั้งหมู่ตัวกลางແ殿堂 จัดตั้งกระถางฐาน เชิงเทียนบูชา ที่ตั้งตัวกลางແ殿堂 แลกันดอกไม้ประดับ หรือพานพุ่ม วางที่ตั้งต่าง ๆ ตามความสวยงาม การจัดตั้งหมู่ในพิธีสงฆ์นี้นิยมจัดไว้ด้านขามีอพระสงฆ์ ไม่ประดับองชาติและพระบรมฉายาลักษณ์

ตัวอย่างการจัดโต๊ะหมู่ ๗

คุ้มครองบูรพ์ศรีราษฎร์ฯ

ព័ត៌មានការរៀបចំព្រឹកសង្គម

គ្រូនៅការរៀបចំព្រឹកសង្គម

ตัวอย่างการจัดโต๊ะหมู่งานเสศีจพระราชดำเนิน

ตัวอย่างการจัดโต๊ะหมู่งานประชุม อบรม สัมมนา

คู่มือการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน

๒. การจัดต้องหมู่งานประชุมอบรมสัมมนา การจัดต้องหมู่ชาวในงานนี้ จัดเหมือนในพิธีส่งของต่างกันแต่เพียงเพิ่มองชาติไทย และพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ โดยจัดตั้งองชาติไว้ด้านขวา และตั้งพระบรมฉายาลักษณ์ไว้ด้านซ้าย ของพระพุทธรูป จัดให้องชาติและพระบรมฉายาลักษณ์ต่ำกว่าพระพุทธรูปเล็กน้อย และตั้งไว้ทางด้านขวาของเวที

๓. การจัดต้องหมู่ถวายราชสักการะ รับเสด็จฯ งานกฐิน พระราชทาน การจัดต้องหมู่แบบที่สามนี้ ประดิษฐานพระบรมรูปหรือพระบรมฉายาลักษณ์แทนพระพุทธรูป ตั้งพาณเครื่องราชสักการะ (อุปเทียนแพ กรวยดอกไม้วางบนพาณ) แทนกระถางอุป เชิงเทียน ที่ต้องหมู่ตัวกลาง แฉล่าง ต้องอื่นที่เหลือ วางแจกันดอกไม้ พานพุ่ม ตามความสวยงาม สำหรับพิธีงานถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ต้องหมู่ตัวกลาง แฉวน ประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ วางตะลุ่มหรือพาณผ้าพระกฐินไว้ที่ต้องหมู่ตัวกลางและกลาง นอกกันนั้นจัดเหมือนกัน ไม่นิยมประดับรองใด ๆ ติดกับต้องหมู่ เพราะลมอาจพัดรองสะบัดถูกสิ่งของต่าง ๆ บนต้องหมู่ ตกหล่นเสียหาย ควรประดับรองให้ห่างออกไปพอสมควร การจัดต้องหมู่ถวายราชสักการะนี้หากถวายราชสักการะพระมหาภัตtriyที่สรรคตแล้ว ให้ใช้ เครื่องทองน้อย ตั้งที่ต้องหมู่ตัวกลางแฉล่างแทนพาณอุปเทียนแพ กรวยดอกไม้

อนึ่ง กรณีดอกไม้นั้น หากตั้งถวายราชสักการะประจำที่ไม่มีพิธีเปิด เช่น การตั้งในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา หน้าสถานที่ราชการ ให้เปิดฝากรวยไว้ แต่ถ้าตั้งเพื่อประกอบพิธีถวายพระบรมราชโองค์ ต้องปิดฝากรวยไว้ก่อน ถึงเวลาประกอบพิธี ประธานพิธีจึงจะเปิดในกรณีเครื่องทองน้อยก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน ถ้าตั้งถวายราชสักการะไม่มีพิธีอะไร ไม่ต้องจุดธูปเทียน ต่อเมื่อมีพิธี เช่น บำเพ็ญกุศลอุทิศถวายจิตธูปเทียน

๔. การจัดโต๊ะหมู่บูชาหน้าศพ การจัดโต๊ะหมู่ลักษณะนี้ไม่มีรูปแบบแน่นอน เพียงแต่จัดประดับดอกไม้ให้สวยงาม ส่วนที่บูชาจะใช้เครื่องทองน้อยหรือกระถางธูปเชิงเทียนก็ได้ งานใหญ่ ๆ โดยเฉพาะงานของพระสังฆนิยมตั้งเครื่องทองน้อย ๒ ชุด สำหรับบูชาศพชุดหนึ่ง สำหรับศพบูชาธรรมอีกชุดหนึ่ง ใช้โต๊ะหมู่ ๒ ตัว สูงต่ำลดหลั่นกันลงมา ตัวสูงวางด้านใน ใช้วางเครื่องทองน้อยสำหรับศพบูชาธรรม ตัวต่ำวางด้านนอกสำหรับเจ้าภาพบูชาศพ การตั้งเครื่องทองน้อยนั้นมีข้อสังเกตง่าย ๆ ว่า จะบูชาสิ่งใด ให้หันดอกไม้ไปทางนั้น ส่วนการจัดโต๊ะหมู่บูชาอีกด้านหนึ่ง รูปภาพ ป้ายซื่อ รูปหล่อ ในการทำบุญอุทิศ ให้จัดลักษณะเดียวกับโต๊ะหมู่ถวายราชสักการะพระมหาภัตtriy์ที่สร้างแล้ว

อนึ่ง ในงานศพทั่วไป ที่บุชา�ักษี ๒ ประเภท คือ

๑. ที่บุชาสาธารณะ

๒. ที่บุชานิพิธ์การ

ประเภทที่ ๑ สำหรับบุคคลทั่วไปดูบุชาศพ นิยมใช้กระถางอูป
ขนาดใหญ่ จุดบุชาได้ตลอดเวลา

ประเภทที่ ๒ ประธานพิธีหรือเจ้าภาพจะจุดเวลาจะมีพิธี
เช่น ก่อนพระสังฆ์สาวดพระอภิธรรม เป็นต้น การจัดโต๊ะหมู่ทุกประเภท
ต้องสะอาด ไม่กรุ่งรัง ไม่เก็บสิ่งของ เช่น ของธูป กล่องเทียน
ไว้ให้หรือด้านหลังโต๊ะหนู่

การเตรียมบุคลากร

บุคลากร คือบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานอย่างชัดเจน
ที่ต้องปฏิบัติในพิธี หรือมีส่วนร่วมในพิธีนั้น ๆ อันได้แก่ พระสงฆ์
ประธานพิธี ประชาสัมพันธ์ ศาสนพิธีกร ศาสนพิธีกรผู้ช่วย ตลอดถึง
ผู้ที่จะเขิญมาร่วมงาน บุคลากรนั้นจะต้องเตรียมการดังนี้

- ❖ พระสังฆ์ ต้องนิมนต์ไว้ก่อนงาน แจ้งรายละเอียดว่า เป็นงานอะไร แจ้งวันที่ เวลา และสถานที่จัดงานด้วย ควรจัดทำบัญชีพระสังฆ์ในพิธี ถ้ามีหลายพิธีให้แยกบัญชี เป็นชุด ๆ เพื่อความสะดวกในการจัดพระสังฆ์ และถวายจตุปัจจัยไทยธรรม และควรใส่เบอร์โทรศัพท์ สำหรับติดต่อไว้ด้วย
- ❖ ประธานพิธี ต้องนัดวัน เวลา และแจ้งขั้นตอนการปฏิบัติ ในพิธีให้ทราบไว้ก่อน
- ❖ ประชาสัมพันธ์ ต้องประสานในรายละเอียดของงาน และกำหนดตัวบุคคลให้แน่นอน
- ❖ ศาสสนพิธีกร ศาสสนพิธีกรผู้ช่วย ต้องนัดหมายการแต่งกาย อธิบายรายละเอียดขั้นตอนของงานและมอบหมายหน้าที่ ของแต่ละคนให้เรียบร้อย
- ❖ ผู้ที่จะเชิญมาร่วมงาน ต้องเชิญไว้ก่อนงานพอสมควร

การเตรียมเวลา

งานที่เป็นทางการ งานที่มีรูปแบบมีกำหนดการ เรื่องเวลา เป็นสิ่งสำคัญ ศาสตร์พิธีกรจะต้องจัดลำดับเวลาของพิธีนั้น ๆ ให้เหมาะสม เพราะบางรายการเป็นเวลาบังคับ เช่น เวลาฤกษ์ เวลาพระสังฆ์ ฉันภัตตาหาร เป็นต้น และต้องคำนึงว่าแต่ละขั้นตอนจะต้องใช้เวลาเท่าไร เพื่อสะดวกในการกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดพิธี จุดใหญ่ ๆ ของเวลาที่ต้องเตรียม คือ

- ❖ เวลาเริ่มต้นพิธี ผู้ร่วมงานประชุมพร้อมกัน
- ❖ เวลาที่ประธานจะเดินทางถึง จุดอุปเทียนเริ่มเข้าพิธี
- ❖ เวลาฤกษ์ของพิธี เช่น เวลาวางศิลาฤกษ์ เปิดอาคาร
- ❖ เวลาที่พระสังฆ์ฉันภัตตาหาร
- ❖ เวลาสิ้นสุดงาน

การเตรียมเวลานี้ ต้องเพื่อเหลือเพื่อขาดไว้บ้าง เมื่อคำนวณกำหนดเวลาได้แล้ว ให้เขียนเวลาที่สำคัญ ๆ ลงไว้ในกำหนดการ เช่น เวลาเริ่ม เวลาบังคับ เวลาสิ้นสุด ไม่ควรใส่เวลาทุกขั้นตอนของพิธี ในกำหนดการควรปล่อยไว้ให้ยืดหยุ่นได้ตามสมควร

การเตรียมกำหนดการ

กำหนดการเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินพิธีต่าง ๆ เพราะกำหนดการนั้นจะเป็นเอกสารที่บอกลักษณะของงาน บօกสถานที่ วัน เวลา ในการจัดงาน บօกลำดับขั้นตอน บօกการแต่งกาย ตลอดถึง บօกว่าใครเป็นเจ้าของงานนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจตรงกัน การจัดเตรียมกำหนดการนี้มี ๓ ขั้นตอน คือ

๑. การเขียนกำหนดการ
๒. การประสานกำหนดการ
๓. การปฏิบัติกำหนดการ

๑. การเขียนกำหนดการ คือ การจัดทำเอกสารแสดงลำดับ ขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติในงานแบ่งออกเป็น ๓ ช่วง คือ ช่วงต้น เขียนบօกชื่องาน สถานที่ วัน เวลา ที่จะจัดงาน ช่วงกลาง เขียนลำดับ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสุดท้ายของงานนั้น ช่วงท้าย เขียนบօกการแต่งกาย และเขียนบօกชื่อเจ้าของงานและบօก เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ จะแสดงตัวอย่างพอยเป็นแนวทางดังนี้

ກໍາທັນດກວ

ພົມ.....(ທ່ານອະໄຮ)

ນ. ມະນທລພິເສີ.....(ທີ່ໂທນ)

ວັນທີ.....ເດືອນ.....ພ.ສ.ເວລາ.....(ເນື້ອໄຮ)

- ເວລາ.....ນ. ◊ ຜູ້ມີເກີຍຣຕີ.....ພວັນມັກນ ນ ສະຖານທີ່ປະກອບພົມ
- ເວລາ.....ນ. ◊ ປະຮານພິເສີເດີນທາງຄົງສະຖານທີ່ປະກອບພິເສີ
- ◊ ຈຸດອຸປ່າເຫັນບູ້ຂາພະຈັກຕົວ
- ◊ ທາກເປັນງານອວມຄລຈຸດອຸປ່າເຫັນເຄື່ອງທອບນ້ອຍ
ບູ້ຂາອົ້ງຕົວ
- ◊ ເຈົ້າໜ້າທີ່ອາຮອນາສີລ
- ◊ ພຣະສົງຂຶ້ນໃຫ້ສີລ
- ◊ ເຈົ້າໜ້າທີ່ອາຮອນາພະປິຕຣ
- ◊ ພຣະສົງຂຶ້ນເຈີນ (ສວດ) ພຣະພຸທອມນັ້ນ
- ເວລາ ១១.០០ ນ. ◊ ດວຍກັດຕາຫາກເພລແດ່ພຣະສົງຂຶ້ນ
- ◊ ດວຍຈຸດຸປ່ຈະຍໄທຢອຽມ
(ປະຮານແລະຜູ້ມີເກີຍຣຕີ ຖອດຜ້າບັງສຸກຸລ/ພຣະສົງຂຶ້ນ
ພິຈາລານິຜ້າບັງສຸກຸລ)
- ◊ ພຣະສົງຂຶ້ນໂນມໂທນາ
- ◊ ປະຮານກຽດນ້ຳ ຮັບພຣ
- ◊ ພຣະສົງຂຶ້ນພຣມນ້ຳພຣະພຸທອມນັ້ນ ເປັນເສົ້າຈົມພິເສີ
- ເວລາ ១២.០០ ນ. ◊ ຮັບປະທານອາຫາຮວ່ວມກັນ

ກາຮແຕ່ງກາຍ ເຄື່ອງແບບລືກາກີຄອພັບ

ຊຸດສາກລ ຊຸດສຸກາພ

ຝ່າຍພິເສີ ກອງສາສູນປັດກົງ

ກຽມກາຮສາສົນ

ໂທ. ០ ៩៨៩៩ ៨៨០៨

ຄູ່ມືອງກາຮປົງປົມຕົກສູນພິເສີ

การเขียนกำหนดการตั้งกล่าว หากมีเข่างานเส็จๆ ไม่นิยมใส่ชื่อประธาน คงใช้เพียงว่า ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เท่านั้น ศาสสนพิธิกรต้องศึกษาพิธีนั้น ๆ ก่อนว่า มีขั้นตอนรูปแบบอย่างไร จึงลงมือเขียนไปตามลำดับขั้นตอนของงานนั้น ๆ

๒. การประสานกำหนดการ คือ การแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบกำหนดการก่อนงาน เช่น พระสงฆ์ ประธานพิธี ประชาสัมพันธ์ (โฆษณา) และศาสสนพิธิกร เพื่อทราบลักษณะงานและแนวปฏิบัติ

๓. การปฏิบัติกำหนดการ คือ การปฏิบัติพิธีโดยยึดกำหนดการเป็นหลัก ไม่ตัดตอนเพิ่มเติม หรือลับขั้นตอน หากมีกรณีฉุกเฉินศาสสนพิธิกรต้องตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น และแจ้งผู้เกี่ยวข้องให้ทราบทันที

การเตรียมการระบายกษา

ส่วนที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการเตรียมการระบายฯ ว่าต้องเตรียมก่อนจะจัดงานหลาย ๆ วัน แต่เมื่อใกล้งานเข้ามา ศาสนพิธีกรต้องเตรียมการอีกช่วงหนึ่ง เช่น การทำความสะอาดสถานที่ จัดอาสน์สบงชี้จัดเก้าอี้รับแขก ทำความสะอาดและจัดตั้งโต๊ะหมู่บูชา จัดวางสิ่งของเครื่องใช้ ตัวอย่างเช่น

- ❖ อัญเชิญพระพุทธรูปประดิษฐานบนโต๊ะหมู่บูชา
- ❖ จัดดอกไม้ กระถางธูป เชิงเทียน พานพุ่ม ประดับโต๊ะหมู่บูชาให้สวยงาม
- ❖ จัดปลาดอาสนะพระสบงชี้ วางเครื่องรับรอง เช่น กระโถนกระดาษเช็ดมือ แก้วน้ำ
- ❖ จัดที่ตั้งพัตรองให้ครบตามจำนวนพระสบงชี้ โดยวางไว้ด้านขวามือของพระสบงชี้ (ยกเว้นกรณีมีความจำเป็น)
- ❖ วางสายสัญญาณเรียนขاتามเข็มนาฬิกา รวมลงด้านหลังพระพุทธรูปแล้ววงที่ฐานพระพุทธรูปเรียนขวา ๗ รอบให้เหลือกสุ่มสายสัญญาณสำหรับพระสบงชี้กือ ใส่พานวางไว้ด้านหน้าประธานสบงชี้ วางพานรองสายสัญญาณไว้ท้ายสบงชี้ด้วย ในงานพระราชพิธี พระราชนกุศลพิธี หรืองานเสด็จพระราชดำเนิน ไม่วางสายสัญญาณที่ฐานพระพุทธรูป

ໃຫ້ວົງທີ່ຂອບໂຕະໜູ່ຕັວທີ່ປະຕິເມືອງຈານພະພຸທອຮູປແລ້ວຜູກຍືດ
ທີ່ຫລັກຕັ້ງພັດຍັດ ພັດຮອງ ແລືອກສຸ່ນສາຍສີມູຈົນສຳຫັກ
ພຣະສົງໝໍຄືວິໄສພານວາງໄວ້ຕ້ານຫັກປະຮານສົງໝໍ ໃນພິບ
ປານມະຄລອື່ນ ງ ຈະວົງເຊັ່ນເດີຍວັກບໍາງກັບພາກລວງກີໄດ້ ໄນມີ
ຂ້ອ້າມ

- ❖ ໂຍງສາຍໂຍງ (ຫີ່ວິໃຈແບທອງ) ຈາກສົພທ້ວີອ້ວັນ ປາພຄ່າຍ
ປ້າຍອຸທືກ ເດີນສາຍຊີດຝາພນັງ ຜ່ານຕ້ານຫັກໂຕະໜູ່ບູ້ໆ
ໄໝ່ຄວາງເກາະທີ່ໂຕະໜູ່ ຄວາດເດີນສາຍໂຍງເທົ່າກວ່າພຣະພຸທອຮູປ
ໄປອອກຮະຫວ່າງປະຮານສົງໝໍກັບໂຕະໜູ່ບູ້ໆ ແລ້ວເຂື່ອມຕ່ອ
ທີ່ພານກູ່າໂຍງເຊີງຕັ້ງອູ້ຢູ່ຕ້ານຫັກປະຮານສົງໝໍ ກູ່າໂຍງນັ້ນ
ຕ້ອງວັດຄວາມຍາວທີ່ຈະໃຊ້ລາດໃນພິບແລ້ວຜູກຕ້ວຍເຂື້ອກຫີ່ວ
ລວດເລັ້ນເລັກ ງ ຄັ້ນສ່ວນທີ່ເຫຼືອໄວ້

การเตรียมการระยะสັນ

การเตรียมการในระยะสั้นนี้ เป็นการเตรียมการที่ไม่อาจทำไว้ก่อนเป็นเวลานาน ๆ ได้ ด้วยเหตุว่า หากเตรียมไว้นาน สิ่งที่เตรียมการนั้นจะใช้ไม่ได้ หรือต้องเตรียมใหม่ เช่น

❖ หาเชื้อชานวนที่ถูปเทียนบูชา เทียนทำน้ำมนต์ เทียนส่องธรวม อุปเทียนที่เครื่องทองน้อย เทียนชานวน เพื่อให้แน่ใจว่า จุดติดถูปทุกดอกเทียนทุกлем โดยง่าย ควรหาเชื้อชานวนไว้ ก่อนพิธีไม่เกิน ๑ ชั่วโมง หากทำไว้นานกว่านั้น อาจจุดติดซ้ำ หรือจุดไม่ติด เชื้อชานวนสำหรับทำถูปเทียนนั้น มีวิธีทำดังนี้

๑. ใช้ขาดแก้ว ฝาโลหะขนาดพอสมควร ล้างเช็ดให้สะอาด
๒. ใช้เศษเทียนขี้ผึ้ง ตัดเป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่ขาดพอประมาณ
๓. ใช้น้ำมันเบนซิน ใส่ในขาดให้ท่วมเทียน ปิดฝาทึบไว้ ๑ คืน
๔. ใช้ไม้คนให้น้ำมันกับเทียนเข้ากันเป็นเนื้อเดียว อย่าให้เหลว

หรือข้นเกินไป

๕. ปิดฝาเก็บไว้ใช้ทำถูปเทียน หากน้ำมันแห้งเทียนแข็ง เติมน้ำมันใช้ได้อีก

- ❖ ใส่น้ำในภาชนะน้ำมนต์ ภาชนะที่กรุดน้ำ ก่อนจะใส่น้ำ ควรตรวจทำความสะอาดให้เรียบร้อย น้ำที่ใส่ควรเป็นน้ำ ที่สะอาด ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น ที่กรุดน้ำบางชนิด ต้องกะ ประมาณน้ำให้พอดีกับถ้วยที่ร่องรับน้ำ โดยวิธีใช้ถ้วยตามน้ำ แล้วเทใส่เต้าน้ำ
- ❖ จัดวางโต๊ะตั้งเทียนสองครรรม เครื่องทองทองน้อยด้านหน้า ประดานพิธี กรณีมีเทคโนโลยี
- ❖ จัดพานรองคัมภีร์เทคโนโลยี จัดที่วางเทียนสองครรรม จัดที่วางไมโครโฟนที่ธรรมานส์
- ❖ จัดวางเครื่องไทยครรรม เทียนช่นวน ไฟเบ็ค ที่กรุดน้ำ ไว้ที่โต๊ะท้ายอาสน์สปงษ์
- ❖ จัดวางเครื่องกันท์เทคโนโลยีใส่ตะลุ่ม พานให้เหมาะสม โดยจัดวางแจกันดอกไม้ ผ้าไตรไว้ด้านหน้าสิงของอื่น ๆ เรียงให้สวยงาม นิยมตั้งโต๊ะกันท์เทคโนโลยีหน้าธรรมานส์
- ❖ ในพิธีสวัสดพระอภิธรรม ต้องจัดตั้งตู้พระอภิธรรม ตั้งเครื่องทองน้อยหรือที่บูชา ติดธูปเทียนและทำเชื้อช่นวน ให้เรียบร้อย

- ❖ จัดหาใบประกาศ เขียนจำนวนปัจจัยที่จะถวาย และเขียนชื่อเจ้าภาพด้วย
- ❖ ในกรณีนิมนต์พระสังฆ์หลายวัดก็ต้องนิมนต์พระสังฆ์วัดเดียว แต่รับมาก่อนเวลา ก็ต้องจัดห้องพักพระสังฆ์ไว้ต่างหาก เมื่อพร้อมจะเริ่มพิธีจึงนิมนต์อุกไปพร้อม ๆ กัน
- ❖ ศาสนพิธีกรและศาสนพิธีกรผู้ช่วย ควรสำรวจตนเองว่า การแต่งกายเรียบร้อยหรือไม่ อุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมใช้ และใช้ได้ดีหรือไม่ เช่น ไฟแช็ก เป็นต้น
- ❖ ประสานงานการจัดข้าวบูชาพระพุทธ และการจัดอาหารถวายพระสังฆ์ เพื่อให้พร้อมที่จะถวายเมื่อพระสังฆ์ เจริญพระพุทธมนต์จบ
- ❖ มอบหมายหน้าที่ปฏิบัติพิธีให้ชัดเจน เช่น โครงการเชิญเทียนจำนวน โครงการอนามัย ฯลฯ

การปฏิบัติการ

เมื่อถึงเวลาจะเริ่มปฏิบัติพิธี ศาสนพิธีกรจะต้องแบ่งงานให้แต่ละคนปฏิบัติ ในพิธีต่าง ๆ โครงการหน้าที่อะไร จะต้องทำหน้าที่นั้นตลอด เช่น เมื่อเชิญเทียนชันวนหรืออาหารนา จะเชิญเทียนชันวนกี่ครั้ง หรืออาหารนา กี่ห顿 นิยมใช้ศาสนพิธีกรคนเดิม ไม่นิยมเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา

การเชิญเทียนชันวน

เทียนชันวน คืออุปกรณ์อำนวยความสะดวก สำหรับประธานพิธี ใช้ในการจุดธูปเทียนบุชาพระรัตนตรัย หรือจุดในกรณีอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้การจุดนั้น ๆ เป่ายขึ้น ศาสนพิธีกรผู้มีหน้าที่เชิญเทียนชันวนพึงทราบ วิธีการดังนี้

- ❖ ถือเชิงเทียนชันวนด้วยมือขวา ใช้นิ้วซ้ายนิ้วกลางก้อยรองใต้ เชิงเทียน ใช้นิ้วหัวแม่มือจับที่ด้านบนเชิงเทียน มือซ้าย ถือไฟแช็ก ยืนรออยู่ทางท้ายอาศาน์สงฟ์
- ❖ เริ่มพิธี ศาสนพิธีกรจุดเทียนชันวนที่บริเวณท้ายหรือ กลางอาศาน์สงฟ์
- ❖ ถ้าประธานนั่งอยู่ ให้เดินเข้าไปหาประธานพิธีในระยะ พอสมควร คำนับประธานพิธี เมื่อประธานพิธีลุกเดินไปที่หน้าโต๊ะหมู่บูชา หรือที่ซึ่งจะต้องจุด ศาสนพิธีกรพึงเดินไปถึง

คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธี

จุดที่จะส่งเทียนชันวนด้านขวามีของประธานพิธี นั่งคุกเข่า ส่งเทียนชันวนให้ประธาน วางมือไว้ให้เรียบร้อย ไม่ประนมมือ เตรียมรับเทียนชันวนคืนเมื่อประธานจุดเสร็จ

- ❖ ถ้าประธานพิธีมิได้นั่งอยู่ เมื่อเดินทางมาถึงจะเข้าไปป่าจุด อุปเทียนที่เดียว ศาสสนพิธีกรพึงจุดเทียนเดินตามไปนั่งคุกเข่าลงส่งเทียนชันวนให้ ด้านขวามีของประธานพิธี
- ❖ เมื่อประธานพิธีจุดธูปเทียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่งเทียนชันวนคืน ศาสสนพิธีกรรับเทียนชันวนคืน รีบถอยออกไปพอกสมควร ลูกยืนคำนับประธานแล้วถอยออกไปทันที
- ❖ ถึงบริเวณท้ายอาสน์สังฆจีบดับเทียนชันวน ไม่เป่าหรือใช้มือใบกหรือสะบัดเพื่อดับเทียน ในเวลาจุดเทียน ทำน้ำพระพุทธมนต์พึงปฏิบัติโดยนัยเดียวกัน ต่างกันแต่ว่า เมื่อประธานพิธีจุดเทียนน้ำมนต์เสร็จเรียบร้อย ศาสสนพิธีกรพึงเรียนให้ประธานพิธีประเคนขันน้ำมนต์ด้วย และเมื่อถอยออกมากแล้วพึงรอดูจนกว่าพระสังฆจะทำน้ำมนต์เสร็จ หากเทียนน้ำมนต์ดับก่อนที่พระสังฆจะทำน้ำมนต์ ศาสสนพิธีกรพึงเข้าไปจุดเทียนน้ำมนต์เองโดยไม่ต้องเชิญประธานพิธีอีก

อนึ่ง ในงานพิธีบางเบาได้จัดทำพัตรօงถวายพระสังฆ์ด้วยปัจจุบันนี้ นิยมจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยก่อนแล้วเชิญประทานถวายพัตรօงถวายด้วยเหตุผลว่า การที่จะกราบทามพิธีกรรมทางศาสนาควรจะต้องบูชาพระรัตนตรัยก่อนการเตรียมพัตรօงเพื่อถวายพระสังฆ์นั้น ศาสนพิธีกรพึงจัดเรียงพัตรօงวางแผนตามลุ่มหรือโถก โดยให้ใบพัดแยกกันตามพัดทับลับกันไป เวลาจะถวาย ศาสนพิธีกรคนหนึ่งอุ้มพาเนพัตรօงอีกคนหนึ่งถือพัตรօง ๑ ตัวม เดินเข้าไปคำนับประทานพิธี เชิญไปถวายตั้งแต่ประธานสังฆ์ลงมาตามลำดับ โดยหยิบส่งทีละตัวม ส่งตัวมสุดท้ายแล้ว ทั้งสองคนคำนับประธานพิธีแล้วถอยออกไป

การอาരอนากีล อาրอนานพะปฏิตร และอาրอนารธรรม

การอาரอนฯ คือการเชิญหรือการนิมนต์ให้พระสังฆ์ประกอบพิธีต่าง ๆ เช่น ให้ศีลเจริญหรือสาวดพระพุทธมนต์ แสดงพระธรรมเทศนาในการอาրอนฯ แต่ละรายการนั้น ศาสนพิธีกรผู้มีหน้าที่อาารอนฯ จะต้องรู้ไว้ก่อนว่า ในพิธีนี้ ลำดับไหนจะอาารอนฯ ให้พระสังฆ์ทำอะไรแล้วจึงอาารอนฯตามลำดับ และควรพิจารณาปฏิบัติตามลักษณะงานพิธีตั้งนี้

๑. งานพิธีที่มีแต่การเจริญชัยมงคลคถา หรืองานพิธีถวายทานต่าง ๆ เช่น ถวายสังฆทาน ศาสนพิธีกรอาารอนากีลอย่างเดียว โดยยืนรอที่ท้ายอาสน์สังฆ์ เมื่อประธานพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

และกลับไปนั่งที่เรียบร้อยแล้ว พึงเดินเข้าไปไม่เกินพระสังฆ์รูปที่สาม
จากท้ายสังฆ์ ยืนตรงหันหน้าไปทางประธานพิธี ทำความเคารพ
(ประธานเป็นพระสังฆ์ พึงน้อมไหว้ ประธานเป็นมหาราVAS พึงคำนับ)
แล้วหันหน้าไปทางประธานสังฆ์ในพิธีโดยไม่ต้องย้ายที่ยืน น้อมไหว้แล้ว
ยืนตัวตรง ประธานมีระหว่างอก กล่าวคำอราธนาศิล ไม่เสียงดัง
หรือเบาเกินไป จบแล้วรอรับศิล เมื่อพระสังฆ์ให้ศิล พึงรับศิลโดยว่าตามไป
ทีละข้อจนพระสังฆ์สรุปท้ายศิลเรียบร้อย พึงน้อมไหว้ จากนั้นหันไป
ทำความเคารพประธานพิธีแล้วถอยออกไป สำหรับในงานพิธีหลวง
หรือพิธีที่แสดงจพราชาดำเนินในสถานที่ต่างๆ อาราธนาแล้วไม่ต้องเปล่งเสียง
รับศิล พึงยืนสบโดยรับศิลในใจ จนพระสังฆ์ถวายศิลจบ จึงปฏิบัติ
เหมือนที่กล่าวข้างต้น

๒. งานที่มีการเจริญหรือสาดพระพุทธมนต์อย่างเต็ียว
ศาสสนพิธีกรจะต้องอาราธนาศิลและอาราธนาพระปริตร การอาราธนาศิล
ปฏิบัติเหมือนข้อ ๑ คือน้อมไหว้ประธานสังฆ์ แล้วยืนตัวตรงกล่าวคำ
อาราธนาพระปริตร จบแล้วน้อมไหว้ประธานสังฆ์ หันไปทำความเคารพ
ประธานแล้วถอยออกไป

๓. งานพิธีเจริญหรือสาดพระพุทธมนต์ ที่มีการแสดง
พระธรรมเทคโนโลยามอยู่ในเวลาที่ติดต่อกัน ศาสสนพิธีกรต้องอาราธนา
พระปริตรก่อน พระสังฆ์เจริญหรือสาดพระพุทธมนต์จบแล้ว จะเริ่มพิธี
แสดงพระธรรมเทคโนโลยา จึงอาราธนาศิลและอาราธนาธรรม ตามลำดับ

อนึ่ง ถ้าพิธีแสดงพระธรรมเทศนาจัดก่อนพิธีเจริญ
หรือสวดพระพุทธมนต์ ศาสนพิธีกรพึงอาราธนาศีล รับศีล จบแล้ว
จึงอาราธนาธรรม ตามลำดับ ถึงเวลาพระสงฆ์จะเจริญหรือสวด
พระพุทธมนต์ จึงอาราธนาพระประปริตรต่อไป

๔. งานพิธีที่มีการแสดงพระธรรมเทศนาอย่างเดียว
หรืองานมีหลายพิธี แต่จัดคนละเวลา พึงถือว่าเป็นคนละงาน คนละตอน
การอาราธนาหรือการจุดธูปเทียนบูชา ก็พึงแยกปฏิบัติเป็นคนละตอน

การอาราธนาในพิธีแสดงพระธรรมเทศนานี้ข้อปลิภัยอยู่ก็คือ
งานใดที่ประธานพิธีก็ได้ ศพก็ได้ อัฐก็ได้ หรือผู้ล่วงลับก็ได้ เป็นพระสงฆ์
เมื่อศาสนพิธีกรอาราธนาศีล รับศีลจบแล้ว รอให้ประธานและ/หรือ
ผู้จุดเครื่องทองหงันน้อยบูชาธรรมแทนบุปผา ผู้จุดแทนผู้ล่วงลับนั้น ๆ
จุดเครื่องทองหงันน้อยบูชาธรรมที่ด้านหน้าประธานพิธี และ/หรือที่หน้าศพ
อัฐนั้น ๆ ให้เรียบร้อยก่อน จึงอาราธนาธรรมต่อไป

ในการอารานาก็ได้ การรับศีลโดยออกเสียงก็ได้ ศาสนพิธีกร
พึงทำใจให้เป็นสมาริแนวโน้มควรคิดเรื่องอื่นฟังช้าน เพราะอาจทำให้
อาราธนาหรือรับศีลผิดข้อผิดพลาดลำดับได้

คู่มือการปฏิบัติธรรมพื้นฐาน

การจัดเตรียมอาหารและจตุปัจจัยเครื่องไทยธรรม

ในงานพิธีที่นิมนต์พระสังฆ์มาสวดหรือเจริญพระพุทธมนต์ และมีการถวายอาหารด้วย ศาสนพิธีกรจะต้องประสานเตรียมการเรื่องอาหารให้เสร็จก่อนพระสังฆ์จะเจริญหรือสวดพระพุทธมนต์จบ เมื่อพระสังฆ์ สวดบทถวายพรพระ (พาหุฯ) ศาสนพิธีกรพึงจัดผู้ช่วยหรือเจ้าหน้าที่ยกอาหารมาตั้งไว้ด้านหน้าพระสังฆ์พร้อมทั้งน้ำดื่ม และจัดโต๊ะพร้อมอาหารบุชาพระพุทธให้เรียบร้อย เมื่อพระสังฆ์สวดจบแล้ว ศาสนพิธีกรพึงเข้าไปทำความเคารพ เชิญประทานพิธีและผู้มีเกียรติประเคนอาหารแด่พระสังฆ์ หากประทานพิธีเป็นพระสังฆ์ ศาสนพิธีกรต้องยกอาหารประเคนประทานพิธีเพื่อถวายพระสังฆ์ด้วย

การจัดเตรียมยกอาหารนี้ หากพระสังฆ์รวมฉันเป็นวงต้องรอให้พระสังฆ์สวดจบแล้วนั้นเป็นวงก่อน จึงยกอาหารมาแล้วเชิญประทานหรือเจ้าภาพประเคนพระสังฆ์

เมื่อศาสนพิธีกรสังเกตเห็นว่าพระสังฆ์ฉันอาหารความเรียบร้อยครบถ้วนแล้ว พึงเข้าไปยกอาหารความอกรอรับ ฯ กัน ยกอาหารหวานเข้าไปตั้งครบถ้วนแล้ว เชิญประทานพิธีและผู้มีเกียรติมาประเคนอีกครั้ง แต่ในบางงานประทานพิธีหรือผู้มีเกียรติต้องทำกิจอย่างอื่นไม่สามารถถวายอาหารหวานได้ ศาสนพิธีกรพึงถวายเอง ในระหว่างที่พระสังฆ์ฉันภัตตาหารอยู่ ศาสนพิธีกรพึงเดินสำรวจดูว่า พระสังฆ์จะต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพิ่มเติม เช่น อาหาร น้ำดื่ม กระดาษเช็ดมือ

เป็นต้น จะได้จัดทำมาถาวรเพิ่มเติม มาตรายทอย่างหนึ่งที่ศาสนพิธีกร
ต้องพึงระวัง คือ ก่อนจะยกอาหารคาหารหรืออาหารหวานออก
ต้องรอให้พระสังฆ์ฉันเสร็จครบทุกครูปก่อน เพราะหากยกออกในขณะ
ที่พระสังฆ์บางรูปยังฉันไม่เสร็จ จะเป็นเหมือนการเร่งพระสังฆ์ ถือเป็น
การเสียมารยาทของศาสนาพิธีกร (ธรรมเนียมปฏิบัติของพระสังฆ์ในเรื่อง
การฉันภัตตาหารให้ผู้เป็นศาสนพิธีกรสังเกตประทานสังฆ์เป็นหลัก
โดยประทานสังฆ์จะฉันภัตตาหารโดยพระสังฆ์รูปอื่น ๆ เมื่อเห็นว่า
ส่วนใหญ่เรียบร้อยแล้ว จะแสดงอาการปิดฝาสำรับหรือรูบซ้อน เป็นต้น)

จตุปัจจัยเครื่องไทยธรรม จะต้องจัดเตรียมวางไว้ที่โต๊ะ
ด้านท้ายอาสน์สังฆ์ก่อนเริ่มพิธีเสมอ เมื่อยกอาหารหวานออกหมดแล้ว
ศาสนพิธีกรพึงทำความสะอาดอาสน์สังฆ์ ซึ่งอาจเปื้อนหรือเปียกน้ำก่อน
แล้วยกเครื่องไทยธรรมมาวางเรียงให้สวยงามเป็นระเบียบเดียวกัน
หากมีแจกันดอกไม้ กำดอกไม้ พวงมาลัย ให้วางเป็นอันดับแรกแล้วจึง
วางสิ่งอื่น ๆ ต่อไป เสร็จแล้วเชิญประทานพิธีและผู้มีเกียรติมาถวาย
โดยพระคนดอกไม้ก่อนแล้วพระคนสิ่งอื่นต่อไป วิธีปฏิบัติในการถวาย
พึงปฏิบัติเช่นเดียวกับการถวายอาหาร

อนึ่ง เป็นธรรมเนียมที่เจ้าภาพจะถวายปัจจัยในการนี้ด้วย ศาสสนพิธีกรพึงเตรียมใบปารณาเขียนจำนวนเงินแล้วซื้อเจ้าภาพ จัดสีซองให้เรียบร้อย และรวมถวายในเวลาที่ถวายเครื่องไทยธรรมนี้ด้วย ส่วนเงินที่จะถวาย พึงมอบไวยาวัจกรรับไป โดยให้เชิญชื่อรับในบัญชี ประสงค์ เพื่อป้องกันปัญหาบางอย่างซึ่งอาจจะเกิดขึ้นแก่ศาสสนพิธีกรได้

การเขยุงที่กรวดน้ำ

เป็นธรรมเนียมอย่างหนึ่งของผู้ที่ทำบุญบำเพ็ญกุศล เมื่อ พิธีการต่าง ๆ ดำเนินไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย จะต้องกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล ให้แก่ญาติสนิทมิตรสหายและสรรพสัตว์ ศาสสนพิธีกรได้เตรียมที่กรวดน้ำ โดยทำความสะอาดและใส่น้ำพร้อมตั้งไว้ที่โต๊ะเครื่องไทยธรรม ด้านท้ายอาสน์สังฆ เมื่อประธานพิธีถวายจตุปัจจัยไทยธรรมเสร็จ และกลับไปนั่งเรียบร้อยแล้ว ศาสสนพิธีกรพึงยกที่กรวดน้ำด้วยมือซ้าย ให้มั่น มือขวาประคอง เดินเข้าไปจวนถึงประธานพิธี ทำความเคารพ นั่งคุกเข่าเดินเข้าเข้าไปทางด้านหน้าโดยให้เยื่องไปทางเข้าซ้ายของ ประธานพิธีเล็กน้อย ไม่ชิดหรือห่างเกินไป พ้อให้ประธานพิธีจับที่กรวดน้ำ ได้สะตวาก ถือที่ร่องน้ำไว้ด้วยมือทั้งสอง ยืนให้ประธาน ไม่สูงหรือต่ำ เกินไป พ้อให้ประธานพิธีเห็นกรวดได้โดยไม่ต้องก้มลงหรือยกแขนสูง กว่าปกติ เมื่อประสงค์เริ่มอนุโมทนา ยะถา... ประธานเริ่มเห็นน้ำ เมื่อสังเกตเห็นว่า ประธานพิธีเห็นกรวดจนหมดแล้ว ศาสสนพิธีกร

พึงปล่อยมือขวางจากที่รองน้ำกรวดโดยใช้มือซ้ายถือไว้มือเดียว ยกมือขวา รับเต้าน้ำที่ประธานเหหมดแล้ว นำเต้าน้ำมาซิดกับที่รองน้ำ เดินเข้า ถอยหลังออกมาพอสมควร ลูกยืนทำความเคารพประธานพิธี แล้วถอยออกไป นำน้ำกรวดไปเทในที่อันเหมาะสม ตามโบราณนิยม เทที่โคนไม้ใหญ่ นอกอาคาร และต้องเดินว่ายกการสุภาพ ไม่เทในที่ไม่สะอาด ไม่สดหรือครัวว่างานะที่ใส่น้ำ หากมีพิธีอื่น ๆ ต่อจากพิธีนั้นอีก ศาสสนพิธีกรต้องเติมน้ำใส่เต้าน้ำไว้ เพื่อใช้ในพิธีต่อไป การกรุดน้ำ ในพิธีต่าง ๆ หากเป็นพิธีใหญ่ ๆ หรืองานพิธีที่เป็นทางการ นิยมใช้ ทึกรุดน้ำสำหรับประธานพิธีที่เดียวเท่านั้น ส่วนในงานพิธีชาวบ้าน หรืองานทำบุญตามวัฒนธรรมจะใช้หลายทึกได้ มิได้มีข้อห้ามอะไร

อนึ่ง ในพิธีต่าง ๆ ไม่นิยมนำทึกรุดน้ำไปตั้งไว้ให้ประธานก่อน เช่น ที่โต๊ะเคียงด้านหน้า เพราะอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดแก่ประธานได้ โดยเฉพาะงานอวมงคล ดับมีเรื่องเล่าว่า งานอวมงคลงานหนึ่ง เมื่อประธานทอดผ้าบังสุกุลและกลับไปนั่งเก้าอี้ พอพระสงฆ์ตั้งพัดพิจารณา ผ้าบังสุกุล ประธานก็หยิบทึกรุดน้ำมากรุดก่อนที่พระสงฆ์จะอนุโมทนา เป็นต้น

การปฏิบัติงานกุศลพิธี

งานกุศลพิธี คือ งานที่จัดขึ้นเพื่อบุญ เพื่อกุศล เพื่อสวัสดิมงคล
เพื่อความดีเฉพาะบุคคลนั้น ๆ จะเป็นการจัดเอง หรือผู้อื่นจัดให้ก็ได้
เช่น การบรรพชาเป็นสามเณร การอุปสมบทเป็นพระภิกษุ การสماทาน
ศีล ๕ ศีล ๔ หรือศีลอุโบสถ การแสดงตนเป็นพุทธมานะ ผู้ที่ได้รับ^๑
มอบหมายให้เป็นศาสนพิธีกร ปฏิบัติงานในกุศลพิธี พึงศึกษาระเบียบพิธี
นั้น ๆ ให้ชัดเจนทั้งลำดับขั้นตอน ทั้งวิธีการ ลักษณะการจัดงานกุศลพิธี
มีรูปแบบคล้าย ๆ งานบุญพิธี ขอให้ศาสนพิธีกรศึกษาในเรื่องบุญพิธี
ต่อไป

การปฏิบัติงานบุญพิธี

งานบุญพิธีมี ๒ ประเภท คือ งานมงคลและงานอวมงคล
ในงานสองประเภทนี้ บางคราวจัดรวมเป็นงานเดียวติดต่อกันก็มี
ด้วยสาเหตุเรื่องเวลาบ้าง เรื่องทุนทรัพย์ในการจัดงานบ้าง งานตั้งกล่าวว่านั้น
มีวิธีการปฏิบัติตั้งนี้

พิธีงานมงคล

งานมงคล คือ งานที่จัดขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมาย คือความเป็นสิริมงคล
ความเจริญรุ่งเรือง กำลังใจหรือเพื่อให้เกิดความอบอุ่นใจ ความสบายนิ่济
แก่บุคคล สถานที่ กิจการ แม้กระทั่งหน้าที่การงานของผู้จัดพิธี
งานมงคลทั่ว ๆ ไป มีลำดับการปฏิบัติพิธีพอสรุปได้ดังนี้

- ❖ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- ❖ อา座อนาคีล รับศีล
- ❖ อา座อนาพระบริตร พระสังฆเจริญพระพุทธомนต์
- ❖ จุดเทียนทำน้ำมนต์ พระสังฆทำน้ำพระพุทธอมนต์
- ❖ ถวายภัตตาหารแด่พระสังฆ พระสังฆกระทำภัตกิจ
- ❖ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- ❖ พระสังฆ่อนุโมทนา ประทานพิธีและผู้ร่วมงานกราดน้ำ
รับพร
- ❖ พระสังฆพรหมน้ำพระพุทธอมนต์ หรือมีปิดทอง เจิมป้าย
ผูกผ้าสี แล้วแต่พิธีนั้น ๆ งานมงคลบางงาน เช่น
งานวันเกิดพระมหาเถระ จะมีพิธีแสดงพระธรรมเทศนาด้วย
ส่วนมากนิยมจัดพิธีแสดงพระธรรมเทศนา ก่อนเจริญ
พระพุทธอมนต์ มีแนวปฏิบัติดังนี้
- ❖ พระสังฆองค์แสดงธรรมนั้น ณ อาสน์สังฆ

- ❖ ประธานพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- ❖ จุดเทียนส่องธรรม จุดธูปเทียนเครื่องอุปกรณ์อย
- ❖ นิมนต์พระสงฆ์ขึ้นธรรมานุสส์ เชิญเทียนส่องธรรมไปตั้ง
- ❖ อาราธนาศีล รับศีล อาราธนาธรรม
- ❖ พระสังฆ์แสดงพระธรรมเทศนา จบแล้วอนุโมทนา
บันธรรมานุสส์
- ❖ กรวดน้ำ รับพร รับพระสังฆ์ลงจากธรรมานุสส์มาน้ำ
ที่อาสน์สังฆ์
- ❖ ถวายเครื่องกัณฑ์เทศน์ รับพระเทศน์ลงจากอาสน์สังฆ์
- ❖ ถ้ามีพระสังฆ์สาวด้วยกัน ก็ให้ถวาย ยังไงเมื่อนุโมทนา พระสังฆ์
สาวด้วยกัน
- ❖ รับพระเทศน์ลงจากธรรมานุสส์ มาน้ำที่อาสน์สังฆ์
- ❖ พระสังฆ์สาวด้วยกัน จบแล้ว ถวายเครื่องกัณฑ์เทศน์
ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- ❖ พระสังฆ์อนุโมทนา กรวดน้ำ รับพร รับพระสังฆ์ลงจาก
อาสน์สังฆ์
- ❖ นิมนต์พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ขึ้นอาสน์สังฆ์
- ❖ อาราธนาพระปฏิตร พระสังฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ฯลฯ

งานมงคลทั่ว ๆ ไป จะต้องมีการวางสายสัญญาณ เช่น วงรอบอาคาร วงสถานที่ทางศิลปากร วงสถานที่เททอง หล่อวัตถุมงคลต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อเริ่มวงควรเริ่มต้นวงจากหลังโต๊ะหมู่บูชา แล้วเรียนข่าวตามเข็มนาฬิกา สุดท้ายให้มาร่วมลงที่โต๊ะหมู่บูชา ด้านหลังพระพุทธรูป ในพิธีการทั่ว ๆ ไปที่ได้พบมานิยมวงสายสัญญาณที่ฐานพระพุทธรูป แต่ในงานพิธีของหลวงหรือในงานแสดงจพราชาดดำเนินตามที่ต่าง ๆ จะต้องวางสายสัญญาณที่ขอบโต๊ะหมู่ตัวที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเสมอไป แล้วเหลือกลุ่มสายสัญญาณสำหรับพระสงฆ์ถือในการเจริญพระพุทธมนต์ ต้องกะให้ยาวพอ กับพระสงฆ์ ใส่พานวางไว้ด้านหน้าประธานสงฆ์ และจัดพานรองสายสัญญาณวางไว้ท้ายอาสน์สงฆ์ ๑ พานด้วย ศาสตราจารย์ไม่ควรข้ามสายสัญญาณนั้นโดยเด็ดขาด เพราะถือเป็นการไม่เคารพพระพุทธรูป

อนึ่ง การพรบน้ำพระพุทธมนต์ การเจิม การผูกผ้าสี ฯลฯ เป็นอีกพิธีหนึ่งของงานมงคล นิยมกระทำหลังอนุโมทนา เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนาจบ ศาสตราจารย์กราบเข้าไปยกขันน้ำพระพุทธมนต์ออกมา ตั้งไว้ด้านหน้าประธานสงฆ์พร้อมอุปกรณ์สำหรับพร (กำหนดaculaหรือสิงห์) เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนาจบ พึงเข้าไปเชิญประธานพิธีและผู้มีเกียรติเข้าไปรับน้ำพระพุทธมนต์จากพระสงฆ์ ข้อนี้ถือเป็นธรรมเนียมที่ดีงาม แต่หากมีกรณีจำเป็น เช่น สถานที่คับแคบไม่สะดวก หรือต้องการพร

คู่มือการปฏิบัติตามพิธี

สถานที่ จังหวัดสระบุรี ไปพร้อม โดยศาสตราจารย์กิตติมศักดิ์ ดร. วิภาดา ใจดี ผู้เชี่ยวชาญด้านมนุษย์สัมคมนต์ เดินทางมาเยี่ยมชมและให้คำแนะนำ พร้อมทั้งได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากผู้นำชุมชนท้องถิ่น ที่ให้ความสนใจและตื่นเต้นต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเดินทางท่องเที่ยวที่สำคัญมาก

พิธีงานอวมงคล

งานอวมงคล คือ งานที่จัดขึ้นเมื่อจุดมุ่งหมายเพื่ออุทิศส่วนกุศล ที่บำเพ็ญบุญ ฯ แก่ผู้ที่ล่วงลับไป บุพพาริ ผู้ที่ควรพนับถือหรือผู้มีพระคุณ ญาติสนิทมิตรสหาย ผู้ใต้บังคับบัญชา แม้กระหังผู้ไร้ญาติขาดมิตร ให้ได้รับความสุขในสัมประยภาพ งานอวมงคลโดยทั่วไปมีลำดับขั้นตอน การปฏิบัติงานพอสรุปได้ดังนี้

- ❖ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- ❖ อาราธนาศีล รับศีล
- ❖ อาราธนาพระปริตร พระสังฆสวัสดิ์พระพุทธอามนต์
- ❖ ถวายภัตตาหาร ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- ❖ ลาດภูษาโยง ทอดผ้าปังสุกุล (ผ้าไตรหรือผ้าอื่น)
- ❖ พระสังฆพิจารณาผ้าปังสุกุลแล้วอนุโมทนา
- ❖ กรวดน้ำ รับพร
- ❖ เป็นเสรีจพิธี

ในการปฏิบัติพิธีต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานั้น อาจจะมีขั้นตอนที่แตกต่างเพิ่มเติมได้อีกบ้าง เช่น อาจมีการถวายพัตรรองที่ระลึก หรือมีพิธีแสดงพระธรรมเทศนาในพิธีสาดหรือเจริญพระพุทธมนต์ มีสาดรับเทคโนโลยีหรือมีสาดนามาติกา สาดพระอภิธรรม ศาสนพิธีกรเป็นประยุกต์พิธีต่าง ๆ จัดไปตามความเหมาะสม โดยพิจารณาว่าพิธีใดควรทำก่อน ทำทีหลังแล้วจัดไปตามลำดับ

พิธีสาดพระอภิธรรมเป็นอีกพิธีหนึ่งในงานอวมงคล การจัดโดยทั่วไปจะมีขั้นตอนต่อไปนี้ ฯ เหมือนพิธีทำปี ต่างแต่อาสนะพระสังฆ์จัด ๕ ที่ จัดวางตู้พระอภิธรรมและที่บูชาตรงกลางด้านหน้าพระสังฆ์ มีขั้นตอนการปฏิบัติพิธีดังนี้

- ❖ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- ❖ จุดธูปเทียนที่บูชาหน้าตู้พระอภิธรรม
- ❖ จุดธูปเทียนบูชาศพแล้ว arasarnakasil รับศีล
- ❖ พระสังฆ์สาดพระอภิธรรม ปัจจุบัน ในส่วนกลางไม่มีการอา座นารมณ์ในพิธี
- ❖ สาดพระอภิธรรม จบแล้ว
- ❖ ยกตู้พระอภิธรรมและที่บูชาออก
- ❖ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- ❖ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- ❖ พรัชญาโยง ทอดผ้าบังสุกุล
- ❖ พระสังฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุลแล้วอนุโมทนา
- ❖ กรวดน้ำ รับพร เสร็จพิธี

คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธี

งานอวัมปคลที่มีการแสดงงพระธรรมเทศนาด้วย นิยมจัดพิธี
แสดงงพระธรรมเทศนาไว้ต่อนท้ายสวดมนต์ แต่ไม่ใช่เป็นระเบียบ
หรือเป็นข้อบังคับอะไร จะจัดตามเวลาหรือตามแบบที่สหากก็ได้ไม่ห้าม
แนวทางการจัดพิธีเทคโนโลยีตอนท้ายสวดมนต์ดังนี้

- ❖ จุดธูปเทียนบุชาพระรัตนตรัย
- ❖ อาาราธนาพระบริตร พระสปฆ์สวดพระพุทธมนต์
- ❖ จุดเทียนส่องธรรม จุดเครื่องทองน้อย
- ❖ นำพระสปฆ์ขึ้นธรรมานั่น เชิญเทียนส่องธรรมวางข้าง
ธรรมานั่น
- ❖ อาาราธนาศีล รับศีล
- ❖ อาาราธนาธรรม พระสปฆ์แสดงงพระธรรมเทศนา จบแล้ว
- ❖ รับพระสปฆ์ลงจากธรรมานั่น นั่งที่อาสน์สปฆ์สวดถวาย
พระ
- ❖ ถวายภัตตาหาร ถวายเครื่องกันที่เทคโนโลยีแล้วถวายจตุปัจจัย
ไทยธรรม
- ❖ ลادภูษาโยง ทอดผ้าบังสุกุล
- ❖ พระสปฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุลเสร็จแล้วอนุโมทนา
- ❖ กรวดน้ำ รับพร

งานอวมงคลไม่มีการวางแผนรายสัญญา ไม่มีการทำน้ำพระพุทธมนต์ แต่มีงานลักษณะพิเศษงานหนึ่ง คือ งานฉลองอัฐิ หลังจากเสร็จพิธี Manafort กิจแล้ว รุ่งขึ้นมาพิธีเก็บอัฐิตอนเช้า และจะมีพิธีฉลองอัฐิ ตามลำดับ งานนี้เป็นงานมงคลที่ควบคู่กัน ไม่มีการวางแผนรายสัญญา แต่มีการทำน้ำพระพุทธมนต์ และใช้คำว่าพระสบฟ์เจริญพระพุทธมนต์ การปฏิบัติพิธี เหมือนงานมงคลทั่ว ๆ ไป งานฉลองอัฐินี้ ถือเป็นงานออกจากทุกข์โศก ของญาติมิตรของผู้ที่ล่วงลับไป

การปฏิบัติพิธีงานอวมงคลร่วมกับพิธีงานมงคล

การปฏิบัติพิธีที่รวมทั้งงานอวมงคลและงานมงคลเข้าด้วยกัน เป็นงานที่ต่อเนื่องกันนั้นเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่เกิดขึ้นมาไม่นานนัก เนื่องจากเวลาในการจัดงานน้อยบ้าง ประหยัดงบประมาณบ้าง จึงรวม จัดติดต่อกันเป็นงานเดียว โดยแนวความคิดที่ว่า การที่จะทำบุญทำกุศล เพื่อตนเอง ควรทำบุญกุศล อุทิศให้บุพการีและผู้มีพระคุณก่อน ดังนั้น ปัจจุบันนี้งานพิธีลักษณะดังกล่าวจึงมีแพร่หลายไปตามวัด และหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นอันมาก การปฏิบัติพิธีลักษณะดังกล่าว มีขั้นตอนพอกสรุปได้ดังนี้

- ❖ จุดเครื่องทองน้อยด้านหน้าอัฐ รูปภาพ ป้ายชื่อ
หรือป้ายอุทิศ
- ❖ พระสังฆ์สวามภาคิการ
- ❖ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- ❖ ถวัดภูษาโยง ทอดผ้าบังสุกุล
- ❖ พระสังฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุลแล้วอนุโมทนา
- ❖ กรวดน้ำ รับพร

ศาสนพิธีกรพึงเก็บพานภูษาโยงออกไว้ นำขึ้นน้ำมนต์มาตั้ง^๔
และนำพานสายลิขณ์มาราบหน้าประธานสงฆ์ ถ้าใช้พระสังฆ์ ๒ ชุด
ให้เปลี่ยนพระสังฆ์หลังจากอนุโมทนาจบโดยนิมนต์พระสังฆ์ชุดใหม่ขึ้น
อาสน์สังฆ์เรียบร้อยแล้ว

- ❖ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัพย์
- ❖ อาราธนาศีล รับศีล
- ❖ อาราธนาพระปริตร พระสังฆ์เจริญพระพุทธอุมนต์
- ❖ ถวายภัตตาหาร ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- ❖ พระสังฆ์อนุโมทนา
- ❖ กรวดน้ำ รับพร
- ❖ พรมน้ำพระพุทธอุมนต์

វិធីប្រើប្រាស់នឹង គីឡូ

- ❖ ចុះតុលាការពីរយៈមុខរបរទាំងស្តីពី
- ❖ ចុះតុលាការពីរយៈមុខរបរទាំងស្តីពី និងជាប់ពាណិជ្ជកម្ម
- ❖ អារាលនាគីឡូ រួបគីឡូ
- ❖ ផ្រែនការស្នើសុំនឹងរួបគីឡូ
- ❖ ផ្រែនការស្នើសុំនឹងរួបគីឡូ និងរួបគីឡូ នៃការងារ
- ❖ ផ្រែនការស្នើសុំនឹងរួបគីឡូ និងរួបគីឡូ នៃការងារ ដើម្បីបញ្ចប់រួមទាំងភាពរាយ
- ❖ រាយការណ៍ស្នើសុំនឹងរួបគីឡូ និងរួបគីឡូ នៃការងារ
- ❖ រាយការណ៍ស្នើសុំនឹងរួបគីឡូ និងរួបគីឡូ នៃការងារ ដើម្បីបញ្ចប់រួមទាំងភាពរាយ

ក្នុងការងារ ពីរយៈមុខរបរទាំងស្តីពី និងជាប់ពាណិជ្ជកម្ម និងរួបគីឡូ នៃការងារ ដើម្បីបញ្ចប់រួមទាំងភាពរាយ

- ❖ អារាលនាគីឡូ រួបគីឡូ
- ❖ ផ្រែនការស្នើសុំនឹងរួបគីឡូ និងរួបគីឡូ នៃការងារ ដើម្បីបញ្ចប់រួមទាំងភាពរាយ

แนวปฏิบัตินี้ อาจปรับลดขั้นตอนให้เหมาะสมกับเวลาได้ เช่น หากเป็นพระสังฆ์ชุดเดียว กัน จะกรวดน้ำท้ายพิธีครั้งเดียว ก็ได้ โดยตัดตอนพระสังฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุลเสร็จ เก็บภูชาโยง ตั้งขันน้ำมนต์ วางพาณสายลิญจน์ อาราธนาพระบริตรต่อไป งานลักษณะดังกล่าวมานั้น หากจัดแยกกันคนละวันหรือคนละเวลา เช่น เช้ากับบ่าย ถือว่า เป็นคนละงาน การปฏิบัติพิธีก็เป็นไปตามลักษณะงานนั้น ๆ

อนึ่ง ในพิธีงานอวมงคล จะมีการตั้งอัฐพร้อมที่บูชา การลาด การเก็บภูชาโยง การเชิญผ้าไทร การตั้งเครื่องทองน้อย การตั้ง การจุด การเชิญ การเก็บเทียนส่องธรรม การเชิญคัมภีร์เทคนิคและรับอุก วิธีปฏิบัติจะต้องมีรูปแบบที่สวยงาม เรียบร้อย และถูกต้องเหมาะสม สม เป็นหน้าที่ของศาสสนพิธีกรจะพิจารณาดำเนินการ จะแสดงตัวอย่าง พอเป็นแนวปฏิบัติตั้งนี้

๑. การตั้งอัฐ รูปเหมือน ป้ายชื่อ ป้ายอุทิศ พร้อมที่บูชา นั้น ต้องจัดแยกจากโต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย โดยจะจัดเป็นโต๊ะหมู่บูชา ก็ได้ แต่ต้องมีขนาดเล็กกว่าโต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย ที่บูชาอัฐนิยมใช้ เครื่องทองน้อย และเมื่อตั้งเรียบร้อยต้องโยงสายโยง (แผบทอง) จากอัฐมาเชื่อมที่พานภูชาโยงด้วย ไม่ควรโยงกับโต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย ให้โยงชิดฝาผนังและไม่สูงเกินพระพุทธรูป

๒. การลาดและการเก็บภูษาโดยนั่น เมื่อถวายจตุปัจจัย
ไทยธรรมและนำออกจากอาสน์สังฆเรียบร้อย ศาสนพิธีการทำความเคารพ
ประทานพิธี เดินเข้าไปที่พานภูษาโดย ให้ ๑ ครั้ง ยกภูษาโดย
ส่วนที่จะลากาวงที่พื้น จับภูษาโดยด้วยมือขวาใช้ ๔ นิ้วรองใต้ ใช้นิ้ว
หัวแม่มือจับด้านบนแล้วดึงต่ำ ๆ ไปตามอาสน์สังฆ เดินกึ่งถอยหลัง
(เอียงข้าง) และต้องมองภูษาโดยว่า ลَاดได้เรียบร้อยหรือไม่ จนถึง
พระสังฆรูปสุดท้ายวางภูษาโดยแล้วให้ ๑ ครั้ง เมื่อพระสังฆพิจารณา
ผ้าบังสุกุลเสร็จ ศาสนพิธีการทำความเคารพประทานพิธี และให้
ตรงภูษาโดย ๑ ครั้ง ก่อนจะจับพับเก็บด้วยมือทั้งสอง ยกขึ้นวางบนพาน
ให้ไว้ก ๑ ครั้ง ถอยออกมากพอสมควร ทำความเคารพประทานแล้ว
ถอยออกไป

๓. การจุด การเชิญ การตั้ง และการเก็บเทียนส่องธรรม
ใช้ในพิธีแสดงพระธรรมเทศนาโดยจัดโต๊ะตั้งเทียนส่องธรรมไว้ด้านหน้า
ประทานพิธี คู่กับเครื่องทองน้อย เวลาจะเริ่มพิธี ศาสนพิธีกรจุดเทียนชันวน
เดินไปทำความเคารพประทานพิธี นั่งคุกเข่าลงส่งเทียนชันวนให้
ประทานพิธีจุดเทียนส่องธรรม ศาสนพิธีกรอีกคนหนึ่งทำความเคารพ
ประทานพิธี เข้าไปยกมือให้ เชิญเทียนส่องธรรมออกไปที่ธรรมานั่น

รออยู่ ศาสสนพิธีกรอีกคนหนึ่งนำพระสังฆ์ขึ้นธรรมาสน์และนั่งเรียบร้อยแล้ว ผู้เชิญลึงค์อยตั้งเทียนส่องธรรมที่ข้างธรรมาสน์ด้านซ้ายและไหว้ ๑ ครั้ง ถอยออกไป หลังจากพระสังฆ์แสดงธรรมจบและลงจากธรรมาสน์แล้ว ศาสสนพิธีกรพึงเข้าไปเก็บเทียนส่องธรรมออกจาก นำไปตับและเก็บ ในที่อันสมควร

เทียนส่องธรรมนี้ แต่เดิมมา คือเทียนจุดสำหรับพระสังฆ์ ดูหนังสือเทศน์ นิยมตั้งทางด้านซ้ายของธรรมาสน์ ซึ่งเป็นด้านเดียวกับ ที่วางพัตรอง ส่วนด้านขวาจะใช้วางคัมภีร์เทศน์ปัจจุบันยังถือเป็นระเบียบ

๔. การเชิญและการรับคัมภีร์เทศน์ ก่อนที่พระสังฆ์จะขึ้น ธรรมาสน์ คัมภีร์เทศน์เป็นอุปกรณ์สำคัญอันจะขาดเสียไม่ได้ในการ แสดงพระธรรมเทศนา เพราะถ้าไม่มีคัมภีร์ ก็จะกลایเป็นการแสดง ปาฐกถาธรรมหรือสัมโมทนียกถาไป ไม่ใช่การแสดงพระธรรมเทศนา คัมภีร์เทศน์คือคัมภีร์ที่ Jarvis ก็ได้กล่าวเป็นการการแสดง ลีบากการะ ผู้เชิญต้องปฏิบัติตั้งนี้ ประน�มือโดยใส่คัมภีร์ไว้ ระหว่างนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ เดินไปวางไว้ที่ธรรมาสน์ด้านขวามือของ พระเทศน์ ควรหาพานรองรับคัมภีร์วางไว้ก่อนเชิญ วางคัมภีร์บนพาน เรียบร้อยแล้วหันไปทำการพะราณ ถอยออกไป

อนึ่ง เป็นธรรมเนียมปฏิบัติว่า ในขณะที่เชิญคัมภีร์ ผู้เชิญไม่ต้องทำความเคารพครอ ฯ เมื่อวางคัมภีร์เรียบร้อยจึงค่อยทำความเคารพส่วนในการรับคัมภีร์ออกเมื่อพระสงฆ์แสดงธรรมจบนั้นศาสนพิธีการทำความเคารพประธานพิธีก่อนแล้วเดินเข้าไปให้ ๑ ครั้ง แล้วรับคัมภีร์จากพระสงฆ์ใส่คัมภีร์ระหว่างน้ำหัวแม่มือกับนิ้วชี้ ประธานมือเดินออกมาไม่ทำความเคารพครอ ฯ นำคัมภีร์ไปไว้ในที่อันสมควร ไม่วางในที่ต່າอันแสดงให้เห็นว่า ขาดความเคารพในพระธรรม ในการเชิญและการรับคัมภีร์นี้นิยมใช้ศาสนพิธีกร ๒ คน เชิญคัมภีร์คนหนึ่ง เชิญพัตรองคนหนึ่งโดยคนเชิญคัมภีร์เดินข้างหน้า เชิญพัตรองเดินข้างหลัง ทั้งตอนเชิญเข้าทั้งตอนรับออก

๕. การตั้งและการจุดเครื่องทองน้อย ในปัจจุบันนี้ อุปกรณ์สำหรับประธานพิธีจุดบูชาพระธรรมก็ตี จุดบูชาศพก็ตี นิยมใช้เครื่องบูชาชนิดหนึ่งที่เรียกว่า “เครื่องทองน้อย” แต่ก่อนมาใช้เฉพาะในรั้วในวังมีวิธีการตั้งและวิธีการจุดดังนี้

- ❖ งานมงคลที่มีการแสดงแสดงพระธรรมเทศนา ตั้งโต๊ะเล็ก ๑ ตัว ด้านหน้าที่ประธานพิธีนั่ง วางเครื่องทองน้อยบนโต๊ะนั้น ตรงกลาง ด้านขวาวางเทียนล่อองธรรม ด้านซ้ายวางที่กรวดน้ำ

คู่มือการปฏิบัติตามพิธี

❖ งานอวมงคล ด้านหน้าประธานพิธีตั้งแบบที่กล่าวมา
แต่จะมีการตั้งที่ด้านหน้าเศพ อัญชิ ภาพเหมือนป้ายชื่อ ป้ายอุทิศ^๔
ในงานใหญ่ ๆ จะตั้งเครื่องทองน้อย ๆ ชุด ชุดที่หนึ่ง
สำหรับบุชาเศพ ตั้งหันดอกไม้เข้าเศพ ชุดที่สองสำหรับ
เศพบุชาธรรม ตั้งหันอุปเทียนเข้าเศพ วิธีการตั้ง^๕
ใช้เต็งชุดละตัวสูงต่ำลดหลั่นกันลงมา ชุดบุชาเศพใช้ตัวต่ำ^๖
ตั้งด้านนอก ชุดเศพบุชาธรรมใช้ตัวสูง ตั้งด้านในใกล้ทีบเศพ
เพื่อให้เป็นที่จำได้่ายกว่า จะหันเครื่องทองน้อยไปทางใด^๗
ให้จำว่า จะบุชาใครให้หันดอกไม้ไปทางนั้น และการปัก^๘
อุปไมร์กำกับเทียนที่เครื่องทองน้อยนั้น ให้จำว่า ปักอุปซ้าย
เทียนขวาของผู้ที่จะจุดบุชา

ส่วนวิธีการจุดเครื่องทองน้อยนั้น ขั้นอยู่กับประธานพิธี
และศพผู้ล่วงลับว่า เป็นพระสังฆ์หรือเป็นฆราวาส และจุดเพื่อการอะไร^๙
แยกเป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. พิธีแสดงพระธรรมเทศนางานมงคล ประธานพิธี เป็นพระสังฆ์ ศาสนพิธีกรพึงถวายเทียนชันวนจุดเทียนส่องธรรมอย่างเตียว รับศีลจบแล้วเข้าไปถวายเทียนชันวนจุดเครื่องทองน้อยบูชาธรรม ประธานพิธีเป็นพระรา瓦ส จุดเทียนส่องธรรมและเครื่องทองน้อย ครัวเดียวกันแล้วจึงรับศีล

๒. พิธีแสดงพระธรรมเทศนางานอวมงคล ประธานพิธี เป็นพระสังฆ์ ผู้ล่วงลับเป็นพระสังฆ์ ศาสนพิธีกรเชิญเทียนชันวน ถวายจุดเทียนส่องธรรม และจุดเครื่องทองน้อยบูชาศพ รับศีลจบแล้วจึงจุด เครื่องทองน้อยบูชาธรรมทั้งที่ด้านหน้าประธานพิธี ทั้งที่ด้านหน้าทีบศพ จึงเริ่มอาราธนาธรรมต่อไป

๓. พิธีแสดงพระธรรมเทศนางานอวมงคล ประธานพิธี เป็นพระสังฆ์ ผู้ล่วงลับเป็นพระรา瓦ส จุดเทียนส่องธรรม จุดเครื่องทองน้อย ที่หน้าศพทั้ง ๒ ขุด รับศีลจบแล้วจึงจุดเครื่องทองน้อยที่หน้าประธานพิธี

๔. พิธีแสดงพระธรรมเทศนางานอวมงคล ประธานพิธี เป็นพระรา瓦ส ผู้ล่วงลับเป็นพระสังฆ์ จุดเทียนส่องธรรม จุดเครื่องทองน้อย ที่หน้าประธานพิธี จุดเครื่องทองน้อยบูชาศพ รับศีลจบแล้วจึงจุด เครื่องทองน้อยบูชาธรรมที่หน้าทีบศพ

คุณภาพปฏิบัติศาสตร์

๔. พิธีแสดง磅礴ธรรมเทศนางานอวมงคล ประธานพิธีเป็นพระราVAS ผู้ล่วงลับเป็นพระราVAS จุดเทียนส่องธรรม จุดเครื่องทองน้อยทุกชุดในคราวเดียวกันแล้วจึงรับศีล

อนึ่ง การจุดเครื่องทองน้อยสำหรับศพบูชาอรามนั้น ต้องมีผู้จุดแทน หากประธานพิธีมียศหรือฐานัตนตรัตมากกว่าศพ ให้เชิญประธานพิธีจุด หากมียศหรือฐานัตนตรัสรูปกว่า ควรเชิญผู้อื่นจุดแทน แต่หากประธานจะจุดเองก็ไม่ห้าม อีกประการหนึ่ง การจุดเครื่องทองน้อยบูชาศพ ควรเชิญผู้ที่มีศักดิ์ต่ำกว่าผู้ที่ล่วงลับหรือผู้ที่เป็นญาติผู้ที่เคารพนับถือเป็นผู้จุดบูชาจะเหมาะสม กรณีโถมนบิดามารดาหรือบุคคลอื่นที่เป็นพระราVASล่วงลับไป พระสังฆ์จะจุดเครื่องทองน้อยที่ตั้งบูชาศพก็ได้ แต่เมื่อจุดแล้วไม่ต้องทำการ崇拜 เพียงแต่ยืนลงบนิ่งสำรวจ ถือเป็นการจุดเพื่อแสดงให้ผู้ล่วงลับได้ทราบว่าจะบำเพ็ญกุศลอุทิศไปให้

การปฏิบัติงานพิธีมงคลหรืออวมงคลที่มีแสดงบพระธรรมเทศนา

พิธีงานมงคลถ้ามีแสดงบพระธรรมเทศนา โดยทั่วไปนิยมจัดพิธีแสดงบพระธรรมเทศนา ก่อนพิธีเจริญพระพุทธมนต์ มีลำดับการปฏิบัติดังนี้

- ❖ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- ❖ จุดเทียนส่องธรรม (พระสิงห์ขึ้นธรรมานั่น)
- ❖ จุดเครื่องทองน้อย (ประธานเป็นฆราวาส)
- ❖ อาาราธนาคีล รับศีล
- ❖ จุดเครื่องทองน้อย (ประธานเป็นพระสิงห์)
- ❖ อาาราธนาธรรม พระสิงห์แสดงบพระธรรมเทศนา จบแล้ว
- ❖ พระสิงห์อนุโมทนาบนธรรมานั่น ประธานพิธีกรวดน้ำรับพร
- ❖ รับพระเทคโนโลยีน้ำที่อาสน์สิงห์ ถวายเครื่องกันที่เทศน์รับลงจากอาสน์สิงห์
- ❖ นิมนต์พระสิงห์เจริญพระพุทธมนต์ขึ้นนั่งบนอาสน์สิงห์
- ❖ อาาราธนาพระบวช พระสิงห์เจริญพระพุทธมนต์
- ❖ ถวายภัตตาหาร ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- ❖ พระสิงห์อนุโมทนา ประธานพิธีกรวดน้ำรับพร
- ❖ พรหมน้ำพระพุทธมนต์ เจิม ปิดทอง ฯลฯ เสร็จพิธี

ส่วนในงานพิธีอวมงคล นิยมจัดพิธีแสดงพระธรรมเทศนา
หลังจากพระสัมภาษณ์สาวดพระพุทธมนต์จบแล้ว มีลำดับการปฏิบัติพิธี
 wol สรุปได้ดังนี้

- ❖ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย จุดเครื่องทองน้อยบูชาศพ
- ❖ อาราธนาพระปริตร พระสัมภาษณ์สาวดพระพุทธมนต์ จบแล้ว
- ❖ จุดเทียนสองครรภ พระสัมภาษณ์ขันสูตรมาสัน
- ❖ จุดเครื่องทองน้อยที่หน้าประธานพิธี จุดเครื่องทองน้อย
บูชาธรรมที่หน้าศพ (กรณีประธานพิธีและศพเป็นพระราชว拉斯)
- ❖ อาราธนาศีล รับศีล จบแล้ว
- ❖ จุดเครื่องทองน้อยที่ด้านหน้าประธานและเครื่องทองน้อย
บูชาธรรมที่หน้าศพ (กรณีประธานพิธีและศพเป็นพระสัมภาษณ์)
ขั้นตอนการจุดเครื่องทองน้อยได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้แล้ว

พึงศึกษาให้เข้าใจ ในเวลาปฏิบัติจะได้ไม่ลังเล

- ❖ อาราธนาธรรม พระสัมภาษณ์แสดงพระธรรมเทศนา จบแล้ว
- ❖ รับพระสัมภาษณ์ลงจากธรรมมาสันมานั่งยังอาสน์สัมภาษณ์ สาวดถวาย
พรพระ
- ❖ ถวายภัตตาหาร ถวายเครื่องกันท์เทศน์และจตุปัจจัย
ไทยธรรม

- ❖ ลادภูษาโยง ทอดผ้าบังสุกุล พระสังฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุลเสรีจ
เก็บภูษาโยง
- ❖ พระสังฆ์อุ่นโน้มทนา กรวดน้ำ รับพร เสรีจพิธี
ผ้าไตรจีวรที่เป็นเครื่องกัณฑ์เทคโนโลยีนั้น ในงานมงคลจะถวายไปในคราวเดียวกัน คือ ถวายดอกไม้ ผ้าไตร และสีงอีน ๆ ตามลำดับ ในงานอวมงคลถวายดอกไม้และสีงของอีนก่อน ส่วนผ้าไตร ศาสนพิธิกรต้องลัดภูษาโยง แล้วเชิญประธานทอดเป็นผ้าบังสุกุล พระสังฆ์องค์แสดงธรรมเป็นองค์พิจารณาผ้าบังสุกุลนั้น พิธิแสดงพระธรรม เทศนาในพิธีงานมงคลหรือในพิธีงานอวมงคลดังกล่าวมา มีได้บังคับว่า จะต้องจัดก่อนหรือหลังการเจริญหรือสวัสดพระพุทธมนต์ แต่ที่แสดงไว้นั้น แสดงตามความนิยมที่จัดกันในปัจจุบัน และเห็นว่า เมื่อจัดตามรูปแบบ ที่กล่าวมาจะทำให้งานกระชับขึ้น หากจะจัดเป็นรูปแบบอื่นก็ได้ ตามที่เห็นว่าเหมาะสมกับเวลาและลักษณะงานนั้น ๆ

งานพิธีการศพ

มีงานพิธีอีกประเภทหนึ่งที่ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปเรียกวันว่า **งานศพ** งานชนิดนี้เป็นงานเฉพาะกิจ ต้องจัดเมื่อมีคนเสียชีวิตลงเท่านั้น มีเช่นว่า คิดจะจัดเมื่อได้ก็จัดได้ เมื่อมีผู้เสียชีวิตลง ผู้ที่จะจัดพิธีการจะต้อง เตรียมการทั้งสถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร และกำหนดเวลา พร้อมทั้ง ขันตอนว่าจะทำอะไรก่อนหลังอย่างไร จะแสดงแนวทางปฏิบัติ ที่เป็นกลาง ๆ พoSังเขปดังนี้

- ❖ เตรียมสถานที่ตั้งศพ จองศาลาวัด หรือที่ใดที่หนึ่ง
- ❖ นิมนต์พระสงฆ์สวดพระอภิธรรม บังสุกุลปากหีบ/ปากโกศ (กรณีมีพิธีบังสุกุลปากหีบ)
- ❖ เตรียมอุปกรณ์ เช่น โลงศพ น้ำอบ เตียงรถน้ำศพ ฯลฯ
- ❖ เตรียมบุคลากร เช่น คนตักน้ำส่งให้ผู้มารดน้ำศพ
- ❖ เมื่อได้เวลาพ่อสมควร เริ่มพิธี โดยเชิญญาติ และผู้ที่เคารพนับถือ รดน้ำศพไปก่อน
- ❖ ผู้ที่รดน้ำศพคนสุดท้ายคือประธาน (ผู้ใหญ่ที่สุด) (งานศพทั่วไป รดน้ำที่มีอิ เรียกว่า รดน้ำศพ งานศพ ที่ได้รับพระราชทานน้ำหลวง รดที่อก เรียกว่า อาบน้ำศพ หรือศพพระสงฆ์ เรียกว่า สรงน้ำศพ
- ❖ เชิญศพใส่โลง ตั้งบนแท่นหรือฐานรอง จัดตั้งดอกไม้ประดับ จัดตั้งที่บุชา โถงสายโถงไว้

สำหรับเชื่อมต่อ กับภาษาไทยให้เรียบร้อย ในช่วงนี้ หากเป็น
งานพระบรมราชานุเคราะห์ที่มีเกียรติยศสูง จะมีพิธีบังสุกุลปากทึบด้วย
คือนิมนต์พระสงฆ์มาบังสุกุล และมีพระสงฆ์สาวดพระอภิธรรม ๑ จบ
แล้วพักไว้ก่อน เวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. จึงสาตต่ออีก ๓ จบ จากนั้น
ถวายไทยธรรม ทอดผ้าบังสุกุล กรวดน้ำ รับพร หากเป็นงานศพทั่ว ๆ ไป
ต้องอาารอนาศีลและรับศีลก่อนที่พระสงฆ์จะสาวดพระอภิธรรมเสมอ
ส่วนในงานพระบรมราชานุเคราะห์ ไม่มีอาารอนาศีลและรับศีล

การจัดพิธีที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เน้นไปในพิธีที่เป็นทางราชการ
แต่ในพิธีแบบชาวบ้านหรือแบบท้องถิ่น การจัดสถานที่สำหรับพระสงฆ์
และผู้มาร่วมพิธี อาจจะใช้ปูพระ ปูเสื่อ และนั่งกับพื้น ในกรณีเข่นน้ำ
ศาสสนพิธีกรเมื่อจะปฏิบัติพิธี ก็ต้องนั่งคุกเข่า เช่น การเชิญเทียนชนวน
ศาสสนพิธีกรนั่งคุกเข่าถือเทียนชนวนด้วยมือขวา เริ่มจุดเทียนชนวน
ประมาณทรงพระสงฆ์รูปที่ ๕ เดินเข้าเข้าไปที่ข้างโต๊ะหมู่บูชา ส่งเทียน
ชนวนให้เจ้าภาพ เมื่อเจ้าภาพจุดธูปเทียนเรียบร้อยแล้ว รับเทียนชนวนคืน
เดินเข้าถอยออกไปดับเทียนชนวนที่ท้ายพระสงฆ์ การอาารอนาศีล
ก็ต้องนั่งคุกเข่าตรงพระสงฆ์ประมาณรูปที่ ๕ หันหน้าไปทางประ荐สังฆ
กราบ ๓ ครั้ง นั่งตัวตรง อาารอนาศีล อาารอนาพระปริตร
หรืออาารอนาธรรม ตามแต่กรณี สรุปว่า การปฏิบัติพิธีทุก ๆ อย่าง

ต้องนั่งปฏิบัติ แต่หากสถานที่ในพิธี จัดให้พระสังฆ์นั่งบนอาสน์สังฆ์ ผู้ร่วมพิธีนั่งบนเก้าอี้ ศาสนพิธีกรต้องยืนปฏิบัติพิธี เช่นเดียวกับการปฏิบัติ พิธีทางราชการ ตามธรรมเนียมพิธีของท้องถิ่นแต่โบราณส่วนใหญ่ มักมีการนำข้าพะระ นำไห้วัพระก่อนที่จะอาراอนาศีล รับศีล การปฏิบัติ พิธีดังกล่าว ศาสนพิธีกรจะต้องใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติว่า ปฏิบัติ เช่นไรจึงเหมาะสม ไม่ควรเกรดรูปเกินไป

อนึ่ง การจัดพิธีต่าง ๆ ควรมีการพัฒนาไปในทางที่จะทำให้พิธี นั้น ๆ ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ไม่ยืดเยื้อ ราบรื่น ไม่ติดขัด และเรียบง่าย ไม่ขลุกขลัก ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของงาน ศาสนพิธีกรที่ดี พึงประยุกต์งานพิธีเหล่านั้น ให้เป็นต่อการปฏิบัติ โดยจัดลำดับให้ชัดเจน ใช้ไหพริบปฏิภาณปรับแก้พิธีนั้น ๆ ให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง อย่าให้ หยุดชะงักในระหว่างพิธี

การปฏิบัติงานทางพิธี

การถวายทานต่าง ๆ ก็เป็นพิธีการอีกอย่างหนึ่งที่ศาสนพิธีกรควรจะสนใจ ถึงแม้ว่าการถวายทานมักจะปนอยู่กับงานพิธีอื่น ๆ เช่น ถวายสังฆทาน ถวายเสนาสนะ กุศล วิหาร ถวายที่ดิน ถวายภัตเพื่อผู้ชาย แต่การถวายทานบางอย่าง เช่น การถวายกฐิน การถวายผ้าป่า จะจัดเป็นพิธีการเฉพาะ หรือการถวายทานต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น หากจัดถวายเป็นพิธีการเฉพาะ ผู้เป็นศาสนพิธีกรต้องเข้าใจรูปแบบ และวิธีการที่จะจัดพิธีการถวายทานเหล่านั้น ให้น่าครับญา น่าเลื่อมใส น่าเอื้อมใจแก่ผู้ที่จะถวายทานประเกณั้น ๆ ในการจัดเตรียมการพิธีถวายทาน มีรูปแบบเหมือนการเตรียมการงานพิธีทั่ว ๆ ไปนั้นเอง การถวายทานโดยทั่ว ๆ ไปจะแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ถวายเฉพาะเจาะจง กับถวายให้หมู่ (สังฆทาน) ส่วนลำดับการปฏิบัติพิธีจะแสดงพอเป็นตัวอย่างดังนี้

พิธีถวายสังฆทาน

พิธีถวายทานเนพาะเจาจะงนั้น ไม่ต้องมีรูปแบบ เมื่อครั้ททา เลื่อมใสพระสงฆ์รูปใด ก็จัดหาสิ่งของที่อยากถวาย นำไปถวายพระสงฆ์ รูปนั้นก็เสร็จการ แต่ในพิธีการถวายให้หนูที่เรียกว่า **สังฆทาน** นั้น มีรูปแบบการถวาย ๒ แบบ คือ ถวายร่วมไปในพิธีอื่น ๆ อย่างหนึ่ง กับถวายสังฆทานพิธีเดียวอย่างหนึ่ง สิ่งของที่จะถวายสังฆทาน แต่ โบราณมา นิยมจัดสิ่งของต่าง ๆ ให้ครบปัจจัยสี่ คือ เครื่องนุ่งห่ม เช่น จีวร สรง อาหาร เช่น อาหารสด อาหารแห้ง น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย นิยมใช้ เงินไส่ของเขียนแจ้งจุดประสงค์ บำรุงเสนาสนะ กุฎี วิหาร ยารักษาโรค เช่น ยาแก้ปวดศีรษะ ปวดหัว เป็นไข้ ตลอดถึงเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ajan ชาม ช้อน กระ苔ะ หม้อ เตา ฯลฯ ตามแต่จะมีครัวหามาได้ เวลาจะถวายก็จัดรวมสิ่งของต่าง ๆ ไว้ นิมนต์พระสงฆ์ โดยไม่เจาะจง เมื่อพร้อมแล้ว ศาสชนพิธีกรพึงปฏิบัติพิธีตามลำดับดังนี้

- ❖ จุดธูปเทียนบุชาพระรัตนตรัย
- ❖ อาภารณาศีล รับศีล
- ❖ ว่านะโม... ๗ จบ (เป็นธรรมเนียมปฏิบัติว่า ก่อนกล่าวคำ ถวายทานทุกอย่าง จะต้องว่านะโม... ๗ จบ ก่อนเสมอ)
- ❖ กล่าวคำถวายสังฆทาน พร้อมคำเปล

- ❖ ประเคนสิ่งของที่นำมาถวาย (หากถวายตอนบ่าย
ห้ามถวายอาหารสด เช่น ข้าวสุก แกง หรือกับข้าว
อาหารแห้งถวายได้ แต่ไม่ต้องประเคน)
- ❖ พระสังฆ์อนุโมทนา
- ❖ เจ้าภาพกรวดน้ำ รับพร เป็นเสรีจพิธี

พิธีถวายกฐิน

ยังมีท่านอีกประเทศาหนึ่ง มีลักษณะเป็นสังฆทาน คือ ถวาย
ไม่เจาะจงพระสังฆ์รูปใดรูปหนึ่ง แต่สิ่งของถวายที่สำคัญคือ ผ้ากฐิน
เรียกว่า กฐินทาน ทานชนิดนี้มีเวลาถวายจำกัด ในปีหนึ่ง ๆ
จะทำการถวายได้ในเวลา ๑ เดือน คือ ตั้งแต่วันแรก ๑ ค่ำ เดือน ๑๗
ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๙ เท่านั้น ถ้าถวายในเวลาอื่นจากที่กล่าววันนี้
จะไม่เรียกว่า ถวายกฐิน และในวัดหนึ่ง ๆ ปีหนึ่งจะรับกฐินได้ครั้งเดียว
และพระสังฆ์ที่จะรับกฐินนี้ ต้องเป็นพระสังฆ์ที่อยู่จำพรรษาถ้วนไตรมาส
ในวัดนั้น ขาดพรรษาก็รับไม่ได้ กฐินจึงจัดเป็นทานประเพณี กาลทาน

กฐินมี ๒ ประเพณี คือ กฐินรายภูร์ ได้แก่ กฐินที่ถวายตามวัดทั่วไป
ที่ไม่ได้เป็นพระราชานาถ หรือวัดที่ไม่ได้เป็นพระราชานาถ ที่ไม่ได้เป็นพระราชานาถ
กับกฐินหลวง ได้แก่ กฐินที่พระมหากษัตริย์
ทรงถวายในวัดที่เป็นพระราชานาถ พระราชานาถ กการถวายกฐิน ๒ ประเพณี
มีข้อตอน พิธีการ พอสรุปได้ดังนี้

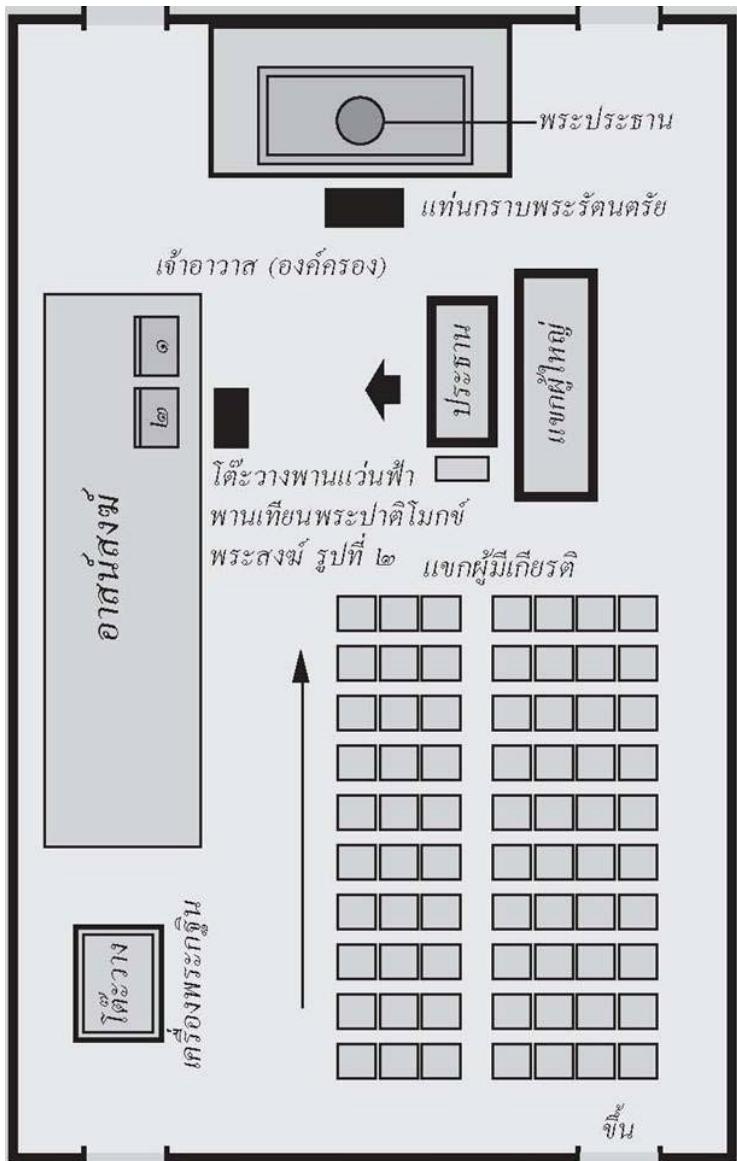
ตัวอย่างการจัดโต๊ะหมู่งานถวายพระกฐินพระราชทาน

เครื่องพวงกุญแจราชธานี

គ្រឿងអការរោប្បីពិចិត្តលិនិភី

ตัวอย่างการจัดสถานที่งานถวายพระกฐินพระราชทาน

ศูนย์การปฏิบัติธรรมพิมล

กฐินราชภูรี

- ❖ นัดวัน เวลา ที่จะทำการถวายกฐินกับพระสงฆ์
- ❖ จัดพิธีสมโภช (ฉลอง) กฐิน โดยจัดแบบงานมงคล (จะจัดหรือไม่จัดก็ได้)
- ❖ จัดสถานที่วางเครื่องบิวารกฐินในอุโบสถ ด้านท้ายอาสน์สงฆ์
- ❖ จัดโต๊ะตั้งพานแ渭นฟ้าวางผ้ากฐิน และจัดพานเทียนพระป่าติโมกข์ วางไว้หน้าอาสน์สงฆ์ตรงพระสงฆ์รูปที่ ๒
- ❖ จัดเตรียมอุปเทียน สำหรับบุชาพระรัตนตรัย
- ❖ จัดเตรียมเทียนชานวน ไฟແച്ചิก ที่กรุดน้ำ ไว้ด้านท้ายอาสน์สงฆ์ เมื่อถึงวัน เวลา ที่จะถวาย พระสงฆ์ลงมาพร้อม เจ้าภาพ และญาติมิตรพร้อมกันในอุโบสถ หรือสถานที่ที่จะทำพิธีถวายกฐิน ศาสสนพิธีกรพึงเริ่มพิธีดังนี้
 - ❖ เจ้าภาพจุดธูปเทียนบุชาพระรัตนตรัย
 - ❖ อาจารนาศิล รับศิล เจ้าภาพลุกจากเก้าอี้มาที่หน้าอาสน์สงฆ์ หยิบผ้าห่มพระประอาน มอบให้ศาสสนพิธีกรหรือไวยาวัจกร แล้วอุ้มพระคองผ้ากฐิน ประนมมือ หันหน้าไปทางพระพุทธรูปประธาน ว่านะโม... ๓ จบ

คุ้มครองปฎิรูปต่อต้านพิธี

- ❖ หันมาทางพระสังฆ์ กล่าวคำถวายกฐิน (การถวายกฐินรายภูรี นิยมให้เจ้าภาพกล่าวนำ ผู้ร่วมพิธีกล่าวตาม เพราะส่วนใหญ่เป็นกฐินสามัคคี) คำถวายกฐินควรพิมพ์ติดไว้ที่ฝาแก้ว เวลาถวายจะได้อ่านสะดวก
- ❖ จบแล้ว วางฝาแก้วบนพานแวนฟ้า ยกพานประเคนพระสังฆ์รูปที่ ๒ ประเคนพานเทียนพระป่าติโมกข์ด้วย (ที่เรียกเทียนพระป่าติโมกข์ เพราะพระสังฆ์จะใช้เทียนนี้จุดในเวลาทำสังฆกรรมสาดพระป่าติโมกข์)
- ❖ ไปนั่งที่เก้าอี้ (ศาสนพิธีกรควรเตรียมหน้าดื่มໄວรับรองเจ้าภาพในช่วงนี้ด้วย)
- ❖ ในระหว่างนี้ พระสังฆ์กระทำอุปโภกกรรม ลงไปครอบผ้ากลับขึ้นมาอีก
- ❖ ศาสนพิธีกร ยกบาตรและลิ้งของบริวารอื่น ๆ มาเชิญประธานถวายแด่พระสังฆ์รูปที่ ๑ โดยส่งต่อ ๆ กันเข้าไปให้เจ้าภาพถวาย จากนั้นเชิญผู้มาร่วมงานถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสังฆ์
- ❖ ป่าวรณาปัจจัยบำรุงวัด ถวายองค์ครอง คู่สวด และพระสังฆ์ แล้วถวายใบรายการที่ป่าวรณาแก่ประธานสงฆ์
- ❖ พระสังฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำ รับพร

- ❖ กราบลาพระประธาน
- ❖ กราบลาพระสังฆ์ เป็นเลร์จพิธี
- ❖ ถ้ามีบริจาคมบำรุงการศึกษาทำพิธีมอบตอนนี้ ถ้าเป็นสิ่งของนิยมน้อมกางอุโบสถ

กฐินหลวง

กฐินหลวงมี ๒ ประเภท คือ พระกฐินที่พระมหาภัตtriy เสต็จพระราชดำเนินทรงถวายเอง หรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ใดผู้หนึ่งไปถวายแทนพระองค์ เรียกว่า พระกฐินเสต็จพระราชดำเนิน มีจำนวน ๑๖ พระอาราม กับกฐินที่พระมหาภัตtriy พระราชทานให้ผู้มีศรัทธาขอรับพระราชทานไปถวายยังพระอารามหลวงต่างๆ ทั่วประเทศ เรียกว่า พระกฐินพระราชทาน ปัจจุบันมี ๒๕๗ พระอาราม

พระกฐินเสต็จพระราชดำเนิน มีรูปแบบพิธีการถวายดังนี้

- ❖ เสต็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระอุโบสถ ทรงรับผ้าพระกฐิน จากเจ้าพนักงานศุภรัต ซึ่งค่อยล่งถวายต้านข้างประตู ในพระอุโบสถ เสต็จฯ ไปทรงวางผ้าพระกฐินที่พานแวนฟ้า ต้านหน้าพระสังฆารูปที่ ๒
- ❖ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ทรงกราบ
- ❖ ทรงหยิบผ้าห่มพระประธานพระราชทานแก่เจ้าพนักงาน ภูษามาลา ประทับยืน

- ❖ อธิบดีกรรมการศ่าสนา กราบทูลจำนวนพระสงฆ์จำนวนเจ้าพระราชา
จับแล้ว
- ❖ ทรงอุ้มประคองผ้าไตร พินพระพักตร์สู่พระประธาน
พระอุปถัติ ทรงกล่าวนะโม... ๗ จบ แล้วทรงพินพระพักตร์
มาทางที่ชุมนุมสงฆ์ ทรงกล่าวคำถวายพระกฐิน จบแล้ว
ทรงวางผ้าพระกฐินที่พานแวนฟ้าและยกพระเครื่องพระสงฆ์
รูปที่ ๒ พร้อมพานเทียนประปาติโมกข์ ประทับ^๔
พระราชอาสน์
- ❖ พระสงฆ์กระทำอပ์ลอกนกรรม ลงไปครอบผ้า ขึ้นมาันั้ง
- ❖ เสด็จฯ มาทรงถวายบริวารพระกฐินแด่ประธานสงฆ์
- ❖ ทรงหลังทักษิณทก
- ❖ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก
- ❖ ทรงกราบลาพระประธานพระอุปถัติ ทรงกราบลาพระสงฆ์
เสด็จพระราชนำเนินออกจากพระอุปถัติ เป็นเสรีจพิธี

พระกฐินพระราชทาน เป็นกฐินที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ผู้ที่มีศรัทธาและมีกำลังทรัพย์สามารถที่จะทำการถวายได้ รับพระราชทานนำไปถวายพระสังฆ์ จำพรรษาถ้วนโดยมาสยังพระอารามหลวงต่าง ๆ ทั่วประเทศ การขอรับพระราชทานผ้าพระกฐิน กรรมการศาสนารับผิดชอบจัดการประจำ เชิญชวน รับรอง ประสานงาน จัดซื้อเครื่องพระกฐิน ส่งมอบผู้ที่ได้รับพระราชทาน จัดทำบัญชี ทราบบังคุมทูลรายงานนามผู้รับพระราชทาน และบัญชีภาระราชกุศล

พระกฐินพระราชทาน มีรูปแบบพิธีการถวายดังนี้

- ❖ เตรียมการจัดสถานที่ จัดโต๊ะหมู่ถวายราชสักการะ และวางผ้าพระกฐินหน้าพระอุโบสถ
- ❖ จัดโต๊ะตั้งพานแ渭นฟ้าเปล่า และจัดพานเทียนพระปาริติโมกข์ วางไว้หน้าอาสน์สังฆ์ตรงพระสังฆรูปที่ ๒ (นิยมใช้โต๊ะวางพานแ渭นฟ้าและพานเทียนพระปาริติโมกข์)
- ❖ จัดเตรียมธูปเทียน สำหรับบูชาพระรัตนตรัย
- ❖ จัดเตรียมเทียนช่นวน ไฟเชือก ที่กรุดน้ำ ไว้ด้านท้ายอาสน์สังฆ์

วัน เวลา ที่จะถวายผ้าพระภูมิ

- ❖ ประชานพิธีเดินทางถึงด้านหน้าพระอุโบสถ เข้าไปที่โถะหมู่ ซึ่งวางผ้าพระภูมิไว้
- ❖ ทำความสะอาดพราหมณ์ ยืนมือไปเปิดกรวยดอกไม้ ทำความสะอาด
- ❖ ยกผ้าไตรขึ้นอุ้มพระคอง ยืนตรง (ดูตรีบรรเลง เพลงสรรเสริญพระบารมี) จบแล้วเดินเข้าสู่พระอุโบสถ ทางประตูกลาง (กรณีพระอุโบสถมี ๓ ประตู) หรือประตูขวามือของประชาน ไปวางผ้าพระภูมิที่พานแวนฟ้า ด้านหน้าพระสังฆรูปที่ ๒
- ❖ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย กราบแล้วลุกมาที่หน้าอาสน์สังฆ์ หยิบผ้าห่มพระประธานมอบให้ศาสนพิธีกร หรือไวยาวัจกรแล้วอุ้มพระคองผ้าพระภูมิ ประธานมืออพินหน้าไปทางพระพุทธรูปประธาน ว่านะโม... ๓ จบ หันมาทางซุมนุழสังฆ์ กล่าวคำถวายผ้าพระภูมิ จบแล้ว (คำถวายภูมิต้องพิมพ์ติดไว้ที่ผ้าพระภูมิ) เวลาถวาย จะได้อ่านสะdag และครัวทำสำเนาให้ประธานฝึกอ่านให้คล่อง วางแผนพานแวนฟ้า ยกพระเครื่องพระสังฆรูปที่ ๒ และพระเครื่องพานเทียนพระปาราติโมกษ์ แล้วไปนั่งยังเก้าอี้ประธาน

- ❖ พระสังฆ์กระทำอปโลกนกรรม ลงไปครอบฝ่าพระภูมิใน
แล้วชี้นิมานั่งยังอาสน์สังฆ
- ❖ ประธานถวายบริวารพระภูมิในแต่ประธานสังฆ หลังจากนั้น
ผู้มาร่วมพิธีถวายไทยธรรมแด่พระสังฆ
- ❖ เจ้าหน้าที่ประกาศยอดเงินถวายพระภูมิ จบแล้ว
เชิญประธานประเคนใบภาชนะแด่ประธานสังฆ
- ❖ พระสังฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก
- ❖ ประธานกราดหน้า รับพร (ขณะพระสังฆ์ถวายอดิเรก
ให้ล้มีลงไม่ต้องประนมมือ เพราะการถวายอดิเรกนั้น
เป็นการถวายพระพรแด่พระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ
ต่อเมื่อพระสังฆ์รูปที่ ๒ รับว่า ภาตุ สัพะมังคลัง^{จึงประนมมือต่อไป)}
- ❖ กราบลาพระประธานพระอุโบสถแล้วกราบลาพระสังฆ
ออกจากพระอุโบสถ เป็นเสร็จพิธี
หากเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ มอบของที่ระลึก ศาสนพิธีกรพึงเข้าไป
ช่วยรับของที่ระลึกจากประธานพิธี

คุณภาพปฏิบัติศาสตร์

พิธีถวายผ้าป่า

ในสมัยครั้งพุทธกาล ผ้าป่า คือ ผ้าที่ถูกทอดทิ้ง ไม่มีเจ้าของ พระสังฆ์ในสมัยพุทธกาล แสวงหาผ้าเพื่อนำมาทำจีวร กีเก็บเอาผ้า ที่เขาทิ้งเหล่านี้มาซัก ตัด เย็บ ข้อม ทำเป็นเครื่องนุ่มห่ม เพราะผ้าเป็นของ หาได้ยาก ที่เรียกว่าผ้าป่า เพราะผ้านี้ใช้คลุมศพบ้าง ใช้อ่ายางอื่นบ้าง และถูกทอดทิ้งไว้ตามป่าช้า หรือที่อื่น ๆ จึงได้ชื่อเช่นนั้น แต่ในภายหลังเรียกผ้า เช่นนี้ว่า บังสุกุลจีวร แปลว่า ผ้าเบื้องผู้ในเวลาต่อมาประชาชนเห็นว่า พระสังฆ์ได้รับความลำบากในการแสวงหาผ้า และประสงค์จะทำบุญ จึงนำผ้าไปทำที่เป็นทอดทิ้งผ้าไว้ตามป่า เพื่อเป็นการช่วยเหลือพระสังฆ์ เมื่อพระสังฆ์ไปพบก็จะได้พิจารณาเอามาทำเป็นจีวร จะมีสาเหตุจาก การที่ผ้าดังกล่าว ส่วนมากเป็นผ้าที่ใช้คลุมศพหรือใช้ในการศพ จึงมี ธรรมเนียมเรียกผ้าที่ใช้ในการศพทั่ว ๆ ไปว่า ผ้าบังสุกุล จนทุกวันนี้

ในปัจจุบัน การถ่ายผ้าป่าไม่เหลือรูปแบบเดิมแล้ว แต่กลับมุ่งเน้นไปถึงเรื่องการจัดหาทุนทรัพย์ เพื่อใช้ในการพัฒนาวัดหรือสถานที่ต่าง ๆ และยังแตกแยกเป็นผ้าป่าหนังสือ ผ้าป่าอื่น ๆ อีกมาก many แต่เวลาจัดก็จะต้องมีผ้าไว้ด้วยอย่างน้อย ๑ ผืน และต้องหากิ่งไม้มาตั้งสำหรับนำไปพาดไว้ ทำเหมือนการหยอดผ้าป่าโบราณ พิธีการถ่ายผ้าป่ามักจะถ่ายรวมไปในพิธีอื่น ๆ หากจะทำพิธีถ่ายผ้าป่าโดยเอกสาร มีรูปแบบพิธีดังนี้

- ❖ จัดเตรียมตั้งองค์ผ้าป่า จัดสถานที่ เครื่องบูชา นิมนต์พระสงฆ์พิจารณาผ้าป่า
 - ❖ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
 - ❖ อา arasanaศิล รับศิล
 - ❖ กล่าวนะโม... ๗ จบ กล่าวคำถ่ายผ้าป่าพร้อมคำแปล
 - ❖ นิมนต์พระสงฆ์พิจารณาผ้าป่า
 - ❖ พระสงฆ์อนุโมทนา กรวดน้ำ รับพร เป็นเสรีจพิธี
- ส่วนการถ่ายผ้าปาร่วมกับพิธีอื่น ๆ ศาสนพิธีกรพึงปฏิบัติพิธีเหมือนการถ่ายสังฆทานรวมกับพิธีอื่น

การปฏิบัติงานปกิณกะพิธี

ปกิณกะพิธี คือ งานที่เป็นงานเบ็ดเตล็ด เช่น งานพุทธภัย เชก มังคลาภิเบก เป็นงานพิธีที่จะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาปฏิบัติ หากศาสสนพิธีกรได้รับมอบหมายงานดังกล่าว พึงปรึกษาท่านผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ

อนึ่ง ในงานพิธีทางรายการยังมีงานอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันจะมีจัดกันบ่อย ๆ เพราะมีความจำเป็นที่จะจัดให้งานมีรูปแบบที่สวยงาม อลังการ เช่น งานเปิดอบรม งานวางศิลาฤกษ์ งานยกช่อฟ้า งานเปิดป้าย เปิดอาคาร งานมอบรางวัล หรือเปิดงานโครงการหนึ่ง ในงานเหล่านี้ เมื่อจะจัดให้มีพิธีสงฆ์ด้วย นิยมจัดเป็นรูปแบบดังนี้

- ❖ จัดสถานที่สำหรับประกอบพิธี เช่น ห้องประชุม เต็งท์พิธี
- ❖ นิมนต์พระสงฆ์ตามความต้องการ คือ ๕, ๗, ๙ หรือ ๑๐ รูป
- ❖ จัดตั้งอาสน์ลงบนบริเวณพิธี จัดโต๊ะหมู่บูชา
- ❖ จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ เช่น เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน แก้วน้ำ ฯลฯ

- ❖ ต้องเตรียมอุปกรณ์เฉพาะงานนั้น ๆ เช่น อุปกรณ์วางแผนศิลามุกข์ อุปกรณ์เททอง อุปกรณ์ตัดริบบินปิดงาน อุปกรณ์ปลูกต้นไม้ อุปกรณ์เจมและพรอมน้ำพระพุทธอ蒙ต์ ฯลฯ ไว้ให้พร้อม
- ❖ หากเป็นงานจัดเพื่อความเป็นสิริมงคล เช่น งานวางศิลามุกข์ เปิดป้ายอาคาร เททอง ฯลฯ ต้องงดสายสัญญาจากสถานที่ประกอบพิธีหรือจากอาคาร มาที่โต๊ะหมู่บูชา พร้อมกับเหลือกกลุ่มสายสัญญาไว้ให้พระสบงถือหัวย
- ❖ ต้องจัดทำคำรายงาน คำกล่าวเปิด คำกล่าวปิด คำสุดท้ายคำถวายพระพร และแต่งร้าน
- ❖ ต้องจัดทำกำหนดการของพิธีนั้น ๆ
- ❖ ต้องจัดหาจดหมายไทยธรรมสำหรับถวายพระลงชื่อ
- ❖ จัดศาสนพิธีกร ประชาชนล้มพันธ์ และเจ้าหน้าที่ประสานงานให้ชัดเจน
- ❖ พึงจัดเตรียมอุปกรณ์ศาสนพิธี เช่น เดียวกับการปฏิบัติงานพิธีทางราชการ

คุณภาพปฏิบัติศาสตร์

การจัดทำกำหนดการ คำรายงาน คำกล่าวเปิด คำกล่าวปิด
คำสุดท้าย คำถวายพระพร ฯลฯ เป็นส่วนสำคัญของงาน ควรทำให้ชัดเจน
เหมาะสม ใช้ถ้อยคำสำนวนให้ถูกต้องกับงาน กับบุคคล กับสถานที่
เช่น งานว่างศิลาฤกษ์ คำรายงานหรือคำกล่าวเปิด ควรใช้คำลงท้ายว่า
บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว... งานเปิดประชุม อบรม
สัมมนา ควรใช้คำลงท้ายว่า บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว เป็นต้น
ยิ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับสถาบันพระมหากรซัตริย์ด้วยแล้ว ผู้มีหน้าที่
จัดทำเอกสารเหล่านี้ พึงระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะหากใช้ไม่ถูกต้อง
ไม่เหมาะสมแล้ว อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่งาน ถูกผู้รับทำหนิตเตือน
ในความไม่รอบคอบได้หากไม่แน่ใจ ควรสอบถามไปยังหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องก่อนจัดทำ

มีงานอีกประเภทหนึ่ง เป็นงานอวมงคล อาจจะเกี่ยวเนื่องด้วยสถาบันพระมหากาฬtriy คือ งานขอพระราชทานเพลิงศพ หรือไม่เกี่ยวนี้องกับสถาบันพระมหากาฬtriy คือ งานฌาปนกิจศพ งานนี้แบ่งการปฏิบัติออกเป็น ๒ ภาค คือ ภาคการปฏิบัติในงานทั่วไป ก่อนที่จะทำการพระราชทานเพลิงศพหรือทำฌาปนกิจศพ เช่น สาวพะพุทธมนต์ ทำบุญเลี้ยงพระ มีพระธรรมเทศนา สวดมาติKA บังสุกุล และการเคลื่อนศพเพื่อตั้งบนเมรุก่อนพิธีพระราชทานเพลิงศพหรือพิธีฌาปนกิจศพ ในวันที่จะประกอบพิธีพระราชทานเพลิงศพหรือพิธีฌาปนกิจศพ โดยทั่วไปนิยมจัดงานดังนี้

ภาคแรก

- ❖ จัดให้มีการสวดพะพุทธมนต์ เลี้ยงพระ มีพระธรรมเทศนา
- ❖ จัดให้มีสวดมาติKA บังสุกุล
- ❖ หากมีการเคลื่อนศพขึ้นตั้งบนเมรุ จัดบนศพ มีพระลัษณะ นำศพ
- ❖ เวียนเมรุโดยเวียนซ้าย (วนเข็มนาฬิกา) ๓ รอบ
- ❖ ทอดผ้าบังสุกุล ๑ ที่

คู่มือการปฏิบัติศพเชิงพื้น

- ❖ จัดโต๊ะสำหรับวางไฟหรือทีบเพลิงพระราชทานไว้ด้านศิริจะของศพ ปูผ้าขาว
- ❖ เตรียมตะเกียงไว้ต่อไฟพระราชทาน
- ❖ เตรียมพิธีอ่านหมายรับสั่ง (กรณีพระราชทานเพลิงศพ) เช่น สถานที่อ่าน ไมโครโฟน คนที่จะอ่าน ไม่ควรให้บุตร อธิการ อ่านประวัติของผู้ตาย เพราะอาจเกิดความเคร้าโถกอ่านไม่จบ การอ่านนี้จะอ่านหรือไม่อ่านก็ได้
- ❖ เตรียมประทานที่จะจุดไฟพระราชทานเพลิงศพหรือจุดไฟประชุมเพลิง
- ❖ หากมีการทอดผ้าไตรจำนวนมาก ให้จัดทอดให้เสร็จก่อนเวลาพระราชทานเพลิงหรือณาปนกิจ
- ❖ เตรียมผ้าไตรสำหรับ呈現ที่จะทอดผ้าก่อนพระราชทานเพลิง
- ❖ ประสานกับผู้เชิญไฟหรือทีบเพลิงพระราชทาน ในเรื่องกำหนดเวลา

ภาคสอง

- ❖ ผู้เชิญไฟหรือหีบเพลิงพระราชทาน (กรณีพระราชทานเพลิงศพ) แต่งเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกชิ้น เชิญไฟหรือหีบเพลิงพระราชทาน ตามกำหนดเวลา
- ❖ ถึงสถานที่ ลงจากรถ เดินตรงไปที่เมรุโดยผ่านแทวญาติผู้ตายที่ยืนรอรับอยู่
- ❖ ไม่พูดคุย ไม่ทักทาย ไม่แสดงความเคารพใคร ๆ เดินโดยอาการสำรวม เป็นธรรมเนียมว่า ผู้เชิญสิ่งของพระราชทานต้องสำรวม ไม่พูดคุย ไม่ทักทาย ไม่แสดงความเคารพใคร ๆ ต่อเมื่อวางสิ่งของนั้นแล้ว จึงทำความเคารพ พูดคุย ทักทายได้
 - ❖ ขึ้นบนเมรุ วางไฟหรือหีบเพลิงที่ตั้งซึ่งจัดเตรียมไว้ ทำความเคารพศพ ลงจากเมรุ รอเวลา
 - ❖ ผู้อ่านหมายรับสั่ง อ่านประวัติผู้ตาย อ่านสำนึก ในพระมหากรุณาธิคุณ เริ่มอ่านในตอนนี้

คู่มือการปฏิบัติงานพิธีศพ

- ❖ جبแล้ว เชิญประธานขึ้นทอดผ้าบังสุกุล นิมนต์พระสงฆ์ พิจารณาผ้าบังสุกุล
- ❖ ผู้เชิญไฟหรือหีบเพลิงพระราชทานขึ้นไปบนเมรุ หลังจาก พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุลแล้ว เชิญประธานประกอบพิธี จุดไฟพระราชทาน
- ❖ ประธานพิธีทำความเคารพไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จ พระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ แล้วจึงประกอบพิธีจุดไฟ พระราชทาน เสร็จแล้วทำความเคารพพร้อมเจ้าหน้าที่ ผู้เชิญเพลิงลงจากเมรุ เจ้าหน้าที่ต่อไฟพระราชทาน ใส่ตะเกียงไว้
- ❖ เชิญผู้มาร่วมงานขึ้นวางดอกไม้จันทน์ มอบของที่ระลึก แก่ผู้มาร่วมงาน
- ❖ ประกอบพิธีถวายปันกิจศพ (เผาจริง)

สำหรับในกรณีมาปนกิจศพ ให้เตรียมจุดไฟใส่ตะเกียงตั้งไว้ เช่นเดียวกับไฟพระราชาท่าน เตรียมดอกไม้จันทน์สำหรับประดานจุดไฟ ประชุมเพลิงไว้ นอกนั้นปฏิบัติเช่นเดียวกับพิธีพระราชทานเพลิงศพ

รุ่งขึ้นเป็นพิธีถวายภัตตาหารสามhabในการเก็บอัฐิ หลังจาก เจ้าหน้าที่ประจำปานสถานได้ทำการปานกิจเสร็จเรียบร้อยแล้ว พิธีเก็บอัฐิมีการปฏิบัติดังนี้

- ❖ จัดเตรียมโถศสำหรับใส่อัฐิ
- ❖ เตรียมดอกไม้จิกออกเป็นกลีบ ๆ เช่น ดอกกุหลาบ ดาวเรือง ฯลฯ นำอับสำหรับพร้อมอัฐิ ผ้าขาว เครื่องทองน้อย
- ❖ เตรียมผ้าไตรสำหรับหยอดเพื่อบังสุกุล ๓ ไตร
- ❖ เตรียมภัตตาหารคาว หวาน สำหรับถวายพระสังฆ์ ๓ ชุด
- ❖ เตรียมลังสำหรับใส่เถ้าและเศษอัฐิ
- ❖ เตรียมสถานที่สำหรับประกอบพิธี มีที่ตั้งอัฐิ มีที่นั่งพระสังฆ์
- ❖ นิมนต์พระสังฆ์ จำนวน ๓ รูป เพื่อประกอบพิธี

เมื่อถึงเวลาที่กำหนด

- ❖ เจ้าภาพทอดผ้าบังสุกุล นิมนต์พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล
- ❖ โปรดยกไม้ พรบน้ำออบ เก็บอัฐ
- ❖ โปรดยथาน คือ นำเงินชนิดเหรียญมาโปรดให้ทาน
แก่คนยากจน เป็นการทำกุศลอวย่างหนึ่ง
- ❖ เชิญอัฐไปตั้ง ณ สถานที่ที่จัดไว้
- ❖ ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์
- ❖ กราดนำ รับพร
- ❖ เชิญอัฐไปบรรจุหรือประดิษฐานในที่ที่จัดไว้ เป็นเสรีจาร
บารายจัดพิธีบำเพ็ญกุศลฉลองอัฐ หลังจากพิธีเก็บอัฐอิกพิธีหนึ่ง
โดยจัดให้มีพระสงฆ์มาเจริญพระพุทธอmnต์ เช่นเดียวกับงานมงคล
ทุกประการ มีตั้งขันน้ำมนต์ ยกเว้นไม่มีการวางสายลิขijnเท่านั้น
และงานฉลองอัฐนี้ ถือเป็นงานมงคลงานหนึ่ง น้ำพระพุทธอmnต์ที่ทำในงานนี้
ใช้พรให้แก่ญาติผู้ตาย นัยว่าเป็นการปลดจากทุกข์โศก ที่ต้องผลัดพราก
จากผู้เป็นที่รักนั่นเอง

การจัดพิธีอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การจัดงานวันสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ งานดังกล่าวที่นิยมจัดกันทั่ว ๆ ไป ได้แก่ งานวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว งานวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และงานวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร งานวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี งานวันปิยมหาราช งานวันมหาเจษฎาบดินทร์ ฯลฯ ในวันสำคัญเหล่านี้ ส่วนราชการ องค์กรเอกชน หรือแม้กระทั่งพ่อค้าประชาชนทั่ว ๆ ไป นิยมจัดงานเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลบ้าง เพื่ออุทิศถวายเป็นพระราชกุศลบ้าง เพื่อถวายพระพรชัยมงคลบ้าง ซึ่งสรุปได้เป็น ๒ ลักษณะงาน คือ งานมงคลและงานอวมงคล งานใดจัด เพื่อถวายพระราชชัยมงคลก็ตี หรือจัดเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลก็ตี งานนั้นจัดเป็นงานมงคล ส่วนงานใดจัดเพื่ออุทิศบุญกุศลที่กระทำถวายเป็นพระราชกุศล งานนั้นจัดเป็นงานอวมงคล งานทั้ง ๒ ประเภท มีแนวการจัดพิธีเป็นแนวทางดังนี้

งานประเพณมงคล

- ❖ จัดเตรียมสถานที่ให้มีอนการจัดงานมงคลทั่ว ๆ ไป
 - ❖ จัดตั้งพระบรมฉายาลักษณ์ วางเครื่องราชสักการะ (อุปเทียนแพ กรวยดอกไม้)
 - ❖ นิมนต์พระสงฆ์มาประกอบพิธี (นิยม ๑๐ รูป)
 - ❖ จัดเตรียมอาหารคาว หวาน จตุปัจจัยไทยธรรม สำหรับถวายพระสงฆ์
 - ❖ จัดเตรียมอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ให้พร้อม
- ในการปฏิบัติพิธีจะมีข้อแตกต่างจากงานมงคลทั่วไปดังนี้
- ❖ เชิญประธานพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
 - ❖ ทำความเคารพ เปิดกรวยดอกไม้ถวายราชสักการะ
 - ❖ ขันตอนต่อไปพึงปฏิบัติเช่นเดียวกับงานมงคลทั่ว ๆ ไป

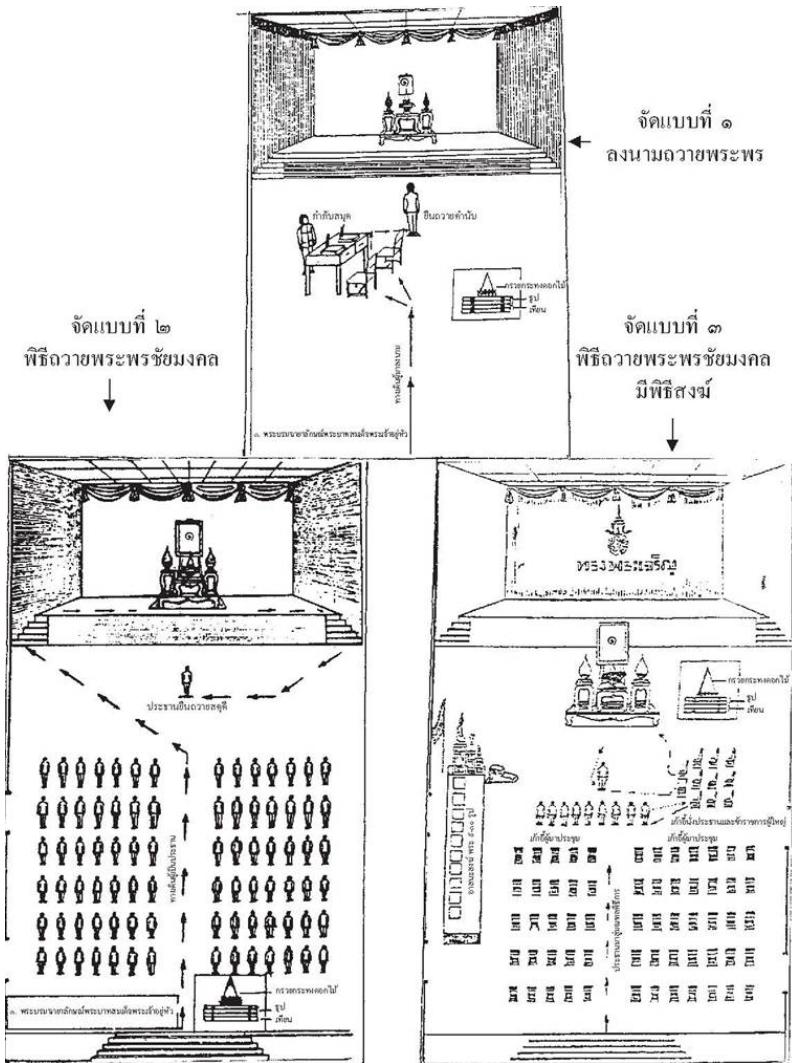

งานประเพณีรายพระชั้นมงคล

- ❖ แบบลงนามถวายพระพรชั้นมงคล คือ จัดโดยไว้สำหรับผู้มาลงนาม
- ❖ จัดบริเวณสถานที่ให้สวยงาม เน่าะสม ประดิษฐ์ฐานพระปรมາภิโธย พระนามาภิโธย
- ❖ จัดบุคลากรดูแล แนะนำ การลงนามถวายพระพร
- ❖ แบบจัดพิธีถวายพระพรไม่มีพระสังฆ์ คือ จัดตั้งเฉพะพระบรมฉายาลักษณ์ พระฉายาลักษณ์
- ❖ ประดับตกแต่งบริเวณสถานที่ให้สวยงาม เน่าะสม
- ❖ จัดผู้มาร่วมพิธีให้เป็นระเบียบว่าโครงการอยู่ตรงไหนอย่างไร
- ❖ เชิญประธานพิธีประกอบพิธีตามกำหนดการที่วางไว้ เช่น วางแผนพุ่ม เปิดกรวยดอกไม้ถวายราชลัកการะอ่านคำถวายพระพร ทำความเคารพพร้อมกัน
- ❖ แบบจัดพิธีมีพระสังฆ์ร่วมด้วย คือ จัดโดยหมู่บูชาตามรูปแบบของสำนักพระราชวัง

คู่มือการปฏิบัติงานพิธี

ผังรูปแบบการจัดสถานที่ งานวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๕ ธันวาคม ของสำนักพระราชวัง

- ❖ จัดอาสน์สปชช นิมนต์พระสปชชทรัพสมณศักดิ์ จำนวน ๑๐ รูป ใช้พัดยศด้วย
- ❖ พร้อมแล้วเชิญประธานประกอบพิธีโดยจุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย
- ❖ ถวายคำนับพระบรมฉายาลักษณ์
- ❖ สามารถเปิดกรวยดอกไม้ ถอยออกมากำทำการพ่อ ล้านคำสุดที่ถวายพระรัชยมงคล จบแล้วทำความเคารพ พร้อมกัน พระสปช්เจริญชัยมงคลคากา ดนตรีบรรเลง เพลงสรรเสริญพระบารมี จบแล้วถวายความเคารพ พร้อมกัน
- ❖ พระสปช්วางพัดยศ สวดถวายพระพรไปจันจบ
- ❖ ประธานและผู้ร่วมพิธีถวายกัตตาหาร พระสปช්กระทำ กัติกิจ (ปัจจุบันนิยมถวายอาหารใส่ปืนโตให้พระสปช් กลับไปปั้นที่วัด เนื่องจากเวลาไม่จำกัด) ถวายจตุปัจจัย ไทยธรรม
- ❖ พระสปช්อนุโมทนา ประธานกราดหน้า รับพร จบแล้ว
- ❖ ทุกคนยืนหันไปทางพระบรมฉายาลักษณ์ ถวาย ความเคารพพร้อมกัน เป็นเสร็จพิธี

งานประเพณีวัฒนธรรม

- ❖ จัดอาสน์สังฆ์ นิมนต์พระสังฆ์ จำนวน ๑๐ รูป เพื่อประกอบพิธี
- ❖ จัดโต๊ะหมู่ตั้งพระบรมฉายาลักษณ์พระมหากษัตริย์ ที่สวรรคตแล้ว วางเครื่องของน้อย
- ❖ จัดเตรียมอุปกรณ์เช่นเดียวกับงานวัฒนธรรมทั่วไป ในการปฏิบัติพิธีจะมีข้อแตกต่างจากงานวัฒนธรรมทั่วไปดังนี้
- ❖ เชิญประทานพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- ❖ จุดธูปเทียนที่เครื่องของน้อยหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ ถวายความเคารพ พิธีที่เหลือพิงปฏิบัติ เช่นเดียวกับ งานวัฒนธรรมทุกประการ

เขียงเทียนชนวน

ต้ามเทียนชนวน

อุปกรณ์งานศาสนพิธี

คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธี

ប័ណ្ណកំណងចំពោម

ເtieyនតែងទរវម

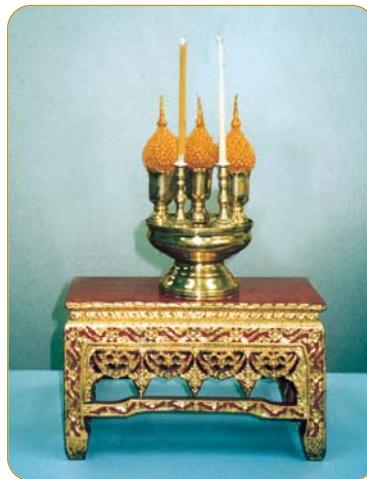
អូបករណ៍ងារាសាសនភីិ

គុណការងារប្រើប្រាស់គ្រឹះ

រឿងក្រិយប

គ្រឿងទេសចរណ៍

ឧបករណ៍ប្រព័ន្ធសាស្ត្រពិធី

គ្រឿងក្រិយប្រព័ន្ធផ្លូវពិធី

พานแหวนฟ้า

ที่กรุดน้ำ

อุปกรณ์งานศาสนพิธี

คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธี

๑๙๘

พานสายสีญี่ปุ่น

ชุดบูชาตรัม
ตั้งด้านหน้าประอานพิธีในพิธีเกศน์

อุปกรณ์งานศาสนพิธี

๑๐๐ คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธี

ប៉ាយអុទិកសំគាល

មុដបុម្រវត្ថុ
និងបុម្រវត្ថុ

ឧបករណ៍ងារសាសនពិធី

គ្រប់ការងារប្រើប្រាស់គ្រប់ការងារប្រជាពលរដ្ឋ

បវរណាប្រកម្ម

ក្រសួងការពាណិជ្ជកម្ម. សាសនាប្រជាជាតិ ឧបបក្រកម្មការសាសនា. ទំនាក់ទំនងការសាសនា,

ក្រុងពេទ្យ : ពិនិត្យគ្រឿងទី ២, ២៥៤៨.

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, (សានី កិច្ចការពូល). គ្រប់គ្រងការសាសនាប្រជាជាតិ. ទំនាក់ទំនង

អាជីវកម្មរាជីវិទ្យាល័យ, ក្រុងពេទ្យ : ២៥៣៣.

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, (បុរី គុណសំបុត្រិន). រាជប៊ូណ្ឌប្រជាជាតិខេត្តខាងជាមុន.

ទំនាក់ទំនងការសាសនា, ក្រុងពេទ្យ : ២៥៤១.

ព្រះពេទ្យពេទ្យសុខិន, (ពិនិត្យ សាធារណរដ្ឋិត). ទំនាក់ទំនងការសាសនា នគរបាល

ឧបបក្រកម្ម ពុទិន្ធសាស្ត្រ ២៥៤៧. សហយុទ្ធភាពនាការពិនិត្យ,

២៥៤៨.

រាជប៊ូណ្ឌទិន្នន័យ. ពេទ្យប្រជាជាតិ ទិន្នន័យ នគរបាល ២៥៤៩.

សារិយាល័យអំពីការបង្ហាញការងារ, ក្រុងពេទ្យ : គ្រឿងទី ៤, ២៥៣១.

សារិយាល័យរាជរាជៈ, ដៃចុះពីរថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២៥៤៨. រាយការព្រះរាជរាជៈ

នគរបាល នគរបាល ពុទិន្ធសាស្ត្រ ២៥៤៨. ទំនាក់ទំនងការសាសនា, ក្រុងពេទ្យ : ២៥៤១.

ក្រុងពេទ្យ : គ្រឿងទី ១១, ២៥៤៨.

ជាន់ទី ៣ ផ្លូវការពិនិត្យការងារ, ក្រុងពេទ្យ : ២៥៤៨.

ទិន្នន័យប្រជាជាតិខេត្តខាងជាមុន, (និយម ជានិស្សត្រូវ ២៥៤៨), ទំនាក់ទំនង

ការងារពិនិត្យ, ក្រុងពេទ្យ : ២៥៤១.

បេតុក ឯកសារពិនិត្យការងារ, ក្រុងពេទ្យ : ២៥៤៨.

វគ្គប្រជាជាតិ នគរបាល ២៥៤៨. ទំនាក់ទំនងការសាសនា, ក្រុងពេទ្យ : ២៥៤៨.

ក្រុងពេទ្យ : ២៥៤៨.

បេតុក សារិយាល័យអំពីការបង្ហាញការងារ, ក្រុងពេទ្យ : ២៥៤៨.

ក្រុងពេទ្យ : ២៥៤៨.

គ្រប់គ្រងការសាសនាប្រជាជាតិ

ପ୍ରମାଣାବ୍ୟକ୍ତି

คำอราธนากีล ๕

มะยัง ภัณฑ์ วิสุ วิสุ รักษาณ์ตถายะ/ติสาระเณนะ
สะหะ/ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

ทุติยันปี มะยัง ภัณฑ์ วิสุ วิสุ รักษาณ์ตถายะ/ติสาระเณนะ
สะหะ/ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

ตะติยันปี มะยัง ภัณฑ์ วิสุ วิสุ รักษาณ์ตถายะ/ติสาระเณนะ
สะหะ/ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

คำอราธนาระปริตร

วิปัตติปฏิปักษิพาหายะ สัพพะสัมปตติสิทธิยะ/สัพพะทุกขะวินาถายะ
ประวิตตั้ง พรุตจะ มังคะลัง

วิปัตติปฏิปักษิพาหายะ สัพพะสัมปตติสิทธิยะ/สัพพะภะยะวินาถายะ
ประวิตตั้ง พรุตจะ มังคะลัง

วิปัตติปฏิปักษิพาหายะ สัพพะสัมปตติสิทธิยะ/สัพพะโรควินาถายะ
ประวิตตั้ง พรุตจะ มังคะลัง

คำอราษณารรรม

พรัชhma จะ ໂລກາອີປະຕິ ສະຫຼັມປະຕິ/ກັດວັນຈະລື ອັນອົວຮັ້ງ
ອະຍາຈະຄະ/ສັນຕືອະ ສັດຕາປປະຮັບຂະບາດິກາ/ເທເສັດ ອັນມັງ ອະນຸກັມປິມັງ
ປະຊັ່ງໆ

คำບູชาຂ້າວພຣະພູທອ

ອິນັງ ສູປະພຍັນຈະລັ້ມປິນນັງ ສາລີນັງ ໂອທະນັງ ອຸທະກັງ ວະຈັງ
ພຸທອັສສະ ປູ້ເໝີ

คำລາຂ້າວພຣະພູທອ

ເສສັ້ງ ມັກຄະລັງ ຍາຈາມີ ທ້ຽວ ເສສັ້ງ ມັກຄະລາ ຍາຈາມີ

คำถวายสังฆทาน

อيمานิ มะยัง กันเต ภัตตานิ สะປะริหารานิ สังฆัสสะ
ໂອໂນຂະຍາມະ ສາວ ໂນ ກັນເຕ ສັງໄສ ອິມານີ ພັດທານີ สะປະຮິຫາຣານີ
ປະກົບຄັ້ນຫາຖຸ ອັນຫາກັ້ງ ທີ່ຈະຮັດຕັ້ງ ທິຕາຍະ ສຸຂາຍະ

ຂໍາແຕ່ພະສົງຜູ້ເຈົ້າ ຂໍາພເຈົ້າທັງໝາຍ ຂອນນົມຄວາມກັດຕາຫາຮ
ພຣົມທັງບຣິຫາຣທັງໝາຍເລຳນີ້ ແຕ່ພະສົງ ຂອພະສົງຈົບຮັບກັດຕາຫາຮ
ກັບທັງບຣິຫາຣທັງໝາຍເລຳນີ້ ຂອງຂໍາພເຈົ້າທັງໝາຍ ເພື່ອປະໂຍ່ນໆ
ແລະຄວາມສຸຂ ແກ່ຂໍາພເຈົ້າທັງໝາຍ ຕລອດກາລນານ ເທຼຸງ

คำถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

ຜັກພະກົງທານກັບທັງຜ້າອານີສັງສບວິຫາຣທັງປະນີ ຂອງ
ພຣະບາທສມເຕີຈພຣະປຣມິນທຣມຫາກູມພລອດດຸລຍເດັ່ນ ມທິຕລາອີເບສຣ
ຮາມາອີບດີ ຈັກຮິນຖົບດິນທຣ ສຍາມິນທຣາອີຣາຊ ບຣມນາຄບພິຕຣ
ຜູ້ທຽບພຣະຄຸນອັນປຣະເສຣີງ ກອປຣດ້ວຍພຣະຮາຊຄຣັທຫຣາ ໂປຣດເກລ້າ
ໂປຣດກະໜ່ອມ ພຣະຮາຍທານ ໃທ້.....ນົມນໍາມາຄວາມແດ່ພະສົງ
ຊື່ຈຳພຣະກາລຄ້ວນໄຕຣມາສໃນອາວາສິຫາຣນີ ຂອພະສົງຈົບຮັບ
ຜັກພະກົງທານນີ ກະທຳກົງຫຼັນຕາກົງ ຕາມພຣະບຣມພຸທຣານຸ້າຕັ້ນນີ້ ເທຼຸງ

คำถวายกฐินราชภาร্ত

แบบที่ ๑

อิม ภนute สปริวาร์ ภูษินเจวราทุสุส ลบุษสุส โอโนมายาม
ทุติยมุปิ อิม ภนute สปริวาร์ ภูษินเจวราทุสุส ลบุษสุส โอโนมายาม
ตติยมุปิ อิม ภนute สปริวาร์ ภูษินเจวราทุสุส ลบุษสุส โอโนมายาม
ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอນ้อมถวาย
ผ้าจีวรกฐิน กับทั้งบริวารนี้ แด่พระสงฆ์

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอ้น้อมถวาย
ผ้าจีวรกฐิน กับทั้งบริวารนี้ แด่พระสงฆ์ แม่ในวาระที่สอง
ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอ้น้อมถวาย
ผ้าจีวรกฐิน กับทั้งบริวารนี้ แด่พระสงฆ์ แม่ในวาระที่สาม

แบบที่ ๒

อิม ภนute สปริวาร์ ภูษินทุสุส ลบุษสุส โอโนมายาม สาธุ โน^๔
ภนute สปูโฉ อิม สปริวาร์ ภูษินทุสุส ปฏิคุณหาตุ ปฏิคุณเหตุฯ จ อิมินา
ทุสเสน ภูษิน ๐๗๘๗ อุตตรตุ อุมาหาก ทีมรตุด ทิตาย สุขาย.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอ้น้อมถวาย ผ้ากฐิน
กับทั้งบริวารนี้ แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับผ้ากฐิน กับทั้งบริวารนี้
ของข้าพเจ้าทั้งหลาย ครั้นรับแล้วจงกรานกฐินด้วยผ้านี้ เพื่อประโยชน์
เกื้อกูล เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ

คำถวายผ้าป่า

อيمานิ มะยัง ภันเต ปังสุกุลจีวรานิ สะประวิหารานิ สังฆัสสะ
ໂອໂນະຍາມະ สาອຸ ໂນ ກັນເຕ ສັງໂໝ ອິມານີ ປັກສຸກູລະຈິວຮານີ
สะປະວິຫາຣານີ ປະຫຼືກຄົມຫາຕຸ ອັມທາກັງ ທີ່ຂະວັດຕັ້ງ ທິຕາຍະ ສຸຂາຍະ

ຂ້າແຕ່ພະສົງໝູຜູ້ເຈີ້ມ ຂ້າພເຈົ້າທັງໝາຍ ຂອນ້ອມຄວາມ
ຝ້າບັກສຸກູລົງຈິວ ພຣວົມທັງບຣິວາທັງໝາຍເໜຸ່ນ໌ ແຕ່ພະສົງໝູ ບ້ອພະສົງໝູ
ຈົງຮັບຝ້າບັກສຸກູລົງຈິວ ກັບທັງບຣິວາທັງໝາຍເໜຸ່ນ໌ ຂອງຂ້າພເຈົ້າທັງໝາຍ
ເພື່ອປະໂຍ່ນໍແລະຄວາມສຸຂ ແກ້ຂ້າພເຈົ້າທັງໝາຍ ຕລອດກາລນານ ເຫດູນ

คำกรวดน้ำอย่างย่อ

ຢີທັງ ເມ ຢູາຕືນັ້ນ ໂຫດູ

คำปราณาปัจจัยສື

ຂ້າພເຈົ້າ ຂອປາວຽນປະຈັບຈັດ ແຕ່ພະຄຸນເຈົ້າ ມື້ມຸລຄ່າ
ເຫົ່າຮາຄາ.....ບາທ ໄດ້ມອບໄວ້ແກ່ໄວຍາວັຈກຮອງພະຄຸນເຈົ້າແລ້ວ
ທາກພະຄຸນເຈົ້າປະສົງຄົງສື່ງໜຶນສື່ງໃດຍັນຄວາມແກ່ສມຜະບຣິກິກແລ້ວໃຫ້
ໂປຣດເຮັດກວ່ອງໄດ້ຈາກໄວຍາວັຈກຮອງພະຄຸນເຈົ້ານັ້ນ ເຫດູນ

គົດໆອາການປະປົງຕົກລົງເພື່ອ

คำถวายอดิเรกสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

อติเรกสรรสสต์ ชีวตุ/อติเรกสรรสสต์ ชีวตุ/อติเรกสรรสสต์
ชีวตุ/ที่หมายโก ໂහຕຸ ອໂຣໂຄ ໂහຕຸ/ที่หมายโก ໂහຕຸ ອໂຣໂຄ ໂහຕຸ/ສຸຂືໂຕ ໂහຕຸ
ปรມິນທນຫາຣາຊາ/ສີທຸອົກິຈຸ່ມ ສີທຸອົກິມຸນໍ ສີທຸອົລາໂກ ທໂຍ ນິຈຸ່ມ/
ปรມິນທນຫາຣາຊວຣສຸສ ກວຕຸ ສພພທາ/ขอถวายพระพร

คำถวายอดิเรกสำหรับสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

อติเรกสรรสสต์ ชีวตุ/อติเรกสรรสสต์ ชีวตุ/อติเรกสรรสสต์
ชีວຕຸ/ທີ່ມາຢຸກ ໂຮຕຸ ອໂຣຄາ ໂຮຕຸ/ທີ່ມາຢຸກ ໂຮຕຸ ອໂຣຄາ ໂຮຕຸ/ສຸຂືຕາ ໂຮຕຸ
ສີຣິກິດຸຕິປຣມຣາຊີນີ/ສີທຸອົກິຈຸ່ມ ສີທຸອົກິມຸນໍ ສີທຸອົລາໂກ ຍໂສ ນິຈຸ່ມ/
ສີຣິກິດຸຕິປຣມຣາຊີນີຍາ ກວຕຸ ສພພທາ/ขอถวายพระพร

คำถวายอดิเรกสำหรับสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
อติเรกสรรสสต์ ชีວตุ/อติเรกสรรสสต์ ชีວตุ/อติเรกสรรสสต์
ชีວຕຸ/ທີ່ມາຢຸກ ໂຮຕຸ ອໂຣໂຄ ໂຮຕຸ/ທີ່ມາຢຸກ ໂຮຕຸ ອໂຣໂຄ ໂຮຕຸ/ສຸຂືໂຕ ໂຮຕຸ
ปรມິນທນຫາຣາຊາ ສປຣມຣາຊີນີ/ສີທຸອົກິຈຸ່ມ ສີທຸອົກິມຸນໍ ສີທຸອົລາໂກ ທໂຍ ນິຈຸ່ມ/
ปรມິນທນຫາຣາຊວຣສຸສ ປຣມຣາຊີນີຍາ ສທ ກວຕຸ ສພພທາ/ขอถวายพระพร

คำถวายพระพรลَا

ขอถวายพระพร เจริญพระราชนิริสวัสดิ์พัฒนามงคล
พระชนมสุขทุกประการ จงมีแต่สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภาร (ทั้งสอง)
พระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เวลานี้สมควรแล้ว อาตมภาพทั้งปวง
ขอถวายพระพรลَا แต่สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภาร (ทั้งสอง)
พระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ขอถวายพระพร
(หากถวายพระพรลَاพระองค์เดียว ให้ตัดคำว่า ทั้งสอง
ออกทุกแห่ง)

คำถวายพระพรเทคโนโลยี

ขอถวายพระพรเจริญพระราชนิริสวัสดิ์พัฒนามงคลพระชนมสุข
ทุกประการ จงมีแต่สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์
สมเด็จพระปรมินทรธรรมิก มหาราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ
บัดนี้ จะรับพระราชทานถวายวิสชนาพะหรรษาเทคโนโลยี.....
ฉลองพระเดชพระคุณ ประดับพระปัญญาบำรุง ถ้ารับพระราชทาน
ถวายวิสชนาไป มีได้ต้องตามโวหารอรอรรถิบาย ในพระธรรมเทคโนโลยี
ณ บทใดบทหนึ่งก็ได้ ขอเดชะ พระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ พระขันติคุณ
ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานอภัยแก่อาตมະผู้มีสติปัญญาน้อย
ขอถวายพระพร

หมายเหตุ ถ้าไม่ได้ถวายพระธรรมเทคโนโลยี เนพาพระพักตร์ ให้ตัดคำว่า
ขอเดชะออก คงใช้คำว่า ขอพระเมตตาคุณ...ฯ

คู่มือการปฏิบัติตามเชิงพื้น

สำเนาหนังสือ
สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
เรื่อง รับทราบเรื่องการดำเนินการของนายกฤษณะ ใจดี
ในส่วนราชการ
ตามที่ได้รับทราบจากนายกฤษณะ ใจดี

- สมเด็จพระราชาคณะ**
๑. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
๒. สมเด็จพระสังฆราช
๓. สมเด็จพระราชาคณะ ชั้นสุพรหมบัญ (ตามอาวุโสโดยสมณศักดิ์)

พระราชาคณะ

๔. พระราชาคณะ	เจ้าคณาธর ชั้นทิรัญบัญชี
๕. พระราชาคณะ	เจ้าคณาธร ชั้นลัญญาบัตร
๖. พระราชาคณะ	ชั้นธรรม
๗. พระราชาคณะ	ชั้นเทพ
๘. พระราชาคณะ	ชั้นราช
๙. พระราชาคณะ	ชั้นสามัญ
๑๐. พระราชาคณะ	ปลัดขวา ปลัดซ้าย ปลัดกลางในพระอัฐิ
กรรมสมเด็จพระปรมานุชิตรัตน์โนรส

คู่มือการปฏิบัติงานพิเศษ

๑๑

๑๑. พระราชาคณะ	รองเจ้าคณະภาคน
๑๒. พระราชาคณะ	เจ้าคณະจังหวัด
๑๓. พระราชาคณะ	รองเจ้าคณະจังหวัด
๑๔. พระราชาคณะ	ชั้นสามัญเปรียญ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
๑๕. พระราชาคณะ	ชั้นสามัญเปรียญ ๕, ๔, ๗, ๖, ๕, ๔, ๗
๑๖. พระราชาคณะ	ชั้นสามัญเทียบเปรียญ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
๑๗. พระราชาคณะ	ชั้นสามัญเทียบเปรียญ
๑๘. พระราชาคณะ	ชั้นสามัญยก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
๑๙. พระราชาคณะ	ชั้นสามัญยก

(เฉพาะพิธีรับผ้าพระภูมิในพระราชทาน เจ้าอาวาสนั่งหน้าพระภิกขุรูปอื่น
ซึ่งแม้จะมีสมณศักดิ์สูงกว่า)

คุณอุがらปภิปติศานพธิ

ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ

ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ເຈົ້າຄະນະລັບທັດ (ຈ.ຈ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ຮອປເຈົ້າຄະນະຈັງຫວັດ (ຮຈ.ຈ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ເຈົ້າວາສພຣະອາຮາມຫລວງ ຊັ້ນເອກ (ຈລ.ຊອ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ເຈົ້າຄະນະອຳເກົວ ຊັ້ນພິເສີເຊ (ຈອ.ຊພ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ເຖິຍບເຈົ້າຄະນະອຳເກົວ ຊັ້ນພິເສີເຊ (ທຈອ.ຊພ.)
ພຣະຄຣູປັບລັດ	ຮູ້ນານຸກຣມຂອງສົມເຕີຈພຣະຣາຊາຄະນະ
ພຣະເປີຍຢູ່ອຣວົມ	ຊ ປະໂຍຄ
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ເຈົ້າວາສພຣະອາຮາມຫລວງ ຊັ້ນໄທ (ຈລ.ຊທ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ເຈົ້າຄະນະອຳເກົວ ຊັ້ນເອກ (ຈອ.ຊອ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ເຖິຍບເຈົ້າຄະນະອຳເກົວ ຊັ້ນເອກ (ທຈອ.ຊອ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ເຈົ້າວາສພຣະອາຮາມຫລວງ ຊັ້ນຕົວີ (ຈລ.ຊຕ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ເຈົ້າຄະນະອຳເກົວ ຊັ້ນໄທ (ລອ.ຊທ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ຮອປເຈົ້າວາສພຣະອາຮາມຫລວງ ຊັ້ນເອກ
(ຮຈລ.ຊອ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ຮອປເຈົ້າວາສພຣະອາຮາມຫລວງ ຊັ້ນໄທ
(ຮຈລ.ຊທ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ຮອປເຈົ້າວາສພຣະອາຮາມຫລວງ ຊັ້ນຕົວີ
(ຮຈລ.ຊຕ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ຜູ້ຊ່ວຍເຈົ້າວາສພຣະອາຮາມຫລວງ ຊັ້ນພິເສີເຊ
(ຜຈລ.ຊພ.) ອີຣີວິເທີບເທົ່າ (ທຜຈລ.ຊພ.)
ພຣະຄຣູສັ້ນຍາບຕົວ	ຜູ້ຊ່ວຍເຈົ້າວາສພຣະອາຮາມຫລວງ ຊັ້ນເອກ
ຝ່າຍວິປັບສນາຊຸຮ່ວຽກ ອີຣີວິເທີບເທົ່າ (ຜຈລ.ຊວ.ວ.
ອີຣີ ທຜຈລ.ຊວ.ວ.)

พระครูสัญญาบัตร	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นเอก (ผล.ชอ.) หรือเทียบเท่า (ทพจล.ชอ.)
พระครูปลัด	จิตานุกิริยาของพระราชาคณะเจ้าคณะรอง ชั้นที่รักภักดี
พระครูปลัด	จิตานุกิริยาของพระราชาคณะเจ้าคณะรอง ชั้นสัญญาบัตร
พระครูฐานานุกิริยาชั้นเอก	ของสมเด็จพระสังฆราช
พระเปรียญธรรม	๕ พระไยค
พระครูสัญญาบัตร	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นโท (ผล.ชท.) หรือเทียบเท่า (ทพจล.ชท.)
พระเปรียญธรรม	๗ พระไยค
พระครูปลัด	จิตานุกิริยาของพระราชาคณะชั้นธรรม
พระครูฐานานุกิริยาชั้นโท	ของสมเด็จพระสังฆราช (พระครูปฏิท) รองเจ้าคณะสำเภา ชั้นเอก (รจว.ชอ.)
พระครูสัญญาบัตร	รองเจ้าคณะสำเภา ชั้นโท (รจว.ชท.)
พระครูสัญญาบัตร	เจ้าคณะสำบล ชั้นเอก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (จต.ชอ.ว.)
พระครูสัญญาบัตร	เจ้าคณะสำบล ชั้นเอก (จต.ชอ.)
พระครูสัญญาบัตร	เจ้าคณะสำบล ชั้นโท (จต.ชท.)
พระครูสัญญาบัตร	เจ้าคณะสำบล ชั้นตรี (จต.ชต.)
พระครูสัญญาบัตร	เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นเอก (จร.ชอ.)
พระครูสัญญาบัตร	เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นโท ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (จร.ชท.ว.)
พระครูสัญญาบัตร	เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นโท (จร.ชท.)
พระครูสัญญาบัตร	เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นตรี (จร.ชต.)

คู่มือการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน

พระครูสัญญาบัตร	รองเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ (จจ.)
พระครูสัญญาบัตร	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ (ผจ.)
พระเปรียญธรรม	๖ พระโยค
พระเปรียญธรรม	๕ พระโยค
พระครูปลัด	จนานุกรมของพระราชาคณะชั้นเทพ
พระครูปลัด	จนานุกรมของพระราชาคณะชั้นราช
พระครูวินัยธร	
พระครูธรรมธร	
พระครูคู่สวاد	
พระเปรียญธรรม	๔ พระโยค
พระปลัด	จนานุกรมของพระราชาคณะชั้นสามัญ
พระเปรียญธรรม	๓ พระโยค
พระครูร่องคู่สวاد	
พระครูสังฆรักษ์	
พระครูสมุห์	
พระครูใบภูมิ	
พระสมุห์	
พระใบภูมิ	
พระพิธีธรรม	

ฝ่ายการคณะสงฆ
สำนักงานเลขานุการมหาเถรสมาคม
กรรมการศาสนา
๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

សាស្ត្រពិនិត្យ

ที่ปรึกษา

นายปริชา กันอิยะ	อธิบดีกรมการศาสนา
นายปกรณ์ ตันสกุล	รองอธิบดีกรมการศาสนา
นางสาวก้าวสุจิภรณ์ จิปภพ	เลขานุการกรมการศาสนา
นายกฤชศณูพงษ์ ศิริ	ผู้อำนวยการกองศาสนาปัจมีภูมิ

ผู้ดำเนินการ

นายสมชัย เกื้อกูล	เจ้าหน้าที่บริหารงานการศึกษา ๗
นายชวิต ศิริภิรมย์	นักวิชาการศึกษา ๖ ว
นางวันดี จันทร์ประดิษฐ์	นักวิชาการศึกษา ๖ ว
นายสุวรรณ กลืนพงศ์	เจ้าพนักงานการศึกษา ๖
นายแกลงการณ์ วงศ์สวัสดิ์	เจ้าพนักงานการศึกษา ๕
นายจำลอง อิงโฉย	เจ้าพนักงานการศึกษา ๕
นายประยงค์ พรหมพงษ์	เจ้าพนักงานการศึกษา ๕
นายสุพรหม สวัสดิ์เมือง	เจ้าพนักงานการศึกษา ๕
นางปิลันธินี มะลิทอง	เจ้าพนักงานการศึกษา ๕
นางฉวีวรรณ วงศ์ศรี	เจ้าพนักงานการศึกษา ๕
นางสุจิรา ศิริเลข	เจ้าพนักงานการศึกษา ๕

พิสูจน์อักษร

นายสมชัย เกื้อกูล	เจ้าหน้าที่บริหารงานการศึกษา ๗
นายชวัลิต ศิริภิรมย์	นักวิชาการศึกษา ๖ ว
นางวันดี จันทร์ประดิษฐ์	นักวิชาการศึกษา ๖ ว
นางฉันวีวรรณ วงศ์ศรี	เจ้าพนักงานการศึกษา ๕

ອອກແນບປົກ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายพิธี กองศาสนปฏิบัติ

គំណើនការប្រើប្រាស់ផិតិត្រូវនិងផិតិ

พิมพ์ที่ โรงพยาบาลนุ่นลักษณ์การแพทย์แห่งประเทศไทย จำกัด
๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐
โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๕๘-๕๙๐๙ นายไชยคดี ออสุรารัน ผู้พิมพ์ไทยบูนนา พ.ศ. ๒๕๕๐